

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 5.7.2005
COM(2005) 299 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Πολιτική της συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης:
Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013**

{SEC(2005) 904}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Πολιτική της συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης: Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013..... 1

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
2.	ΣΥΝΟΧΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	6
2.1.	Η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας	6
2.2.	Η συμβολή της πολιτικής της συνοχής στην ανάπτυξη και στην απασχόληση.....	7
3.	ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ 2007-2013	8
3.1.	Συγκέντρωση.....	8
3.2.	Σύγκλιση	9
3.3.	Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση	10
3.4.	Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία	11
3.5.	Διακυβέρνηση	11
4.	ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ, 2007-2013.....	14
4.1.	ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση.	15
4.1.1.	Επέκταση και βελτίωση των μεταφορικών υποδομών	15
4.1.2.	Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη	17
4.1.3.	Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη.....	19
4.2.	ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη	19
4.2.1.	Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην ΕΤΑ.....	21
4.2.2.	Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας.....	22
4.2.3.	Προώθηση της κοινωνίας των πληροφοριών για όλους	25
4.2.4.	Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση	26
4.3.	ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ : Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας ...	27
4.3.1.	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας	28
4.3.2.	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας	30

4.3.3.	Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της ειδίκευσης.....	31
4.3.4.	Διοικητικές ικανότητες	33
4.3.5.	Προστασία της υγείας των εργαζομένων.....	34
5.	Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ.....	35
5.1.	Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση.....	35
5.2.	Ενίσχυση της οικονομικής διαφοροποίησης των αγροτικών περιοχών.....	36
5.3.	Συνεργασία.....	37
5.4.	Διασυνοριακή συνεργασία.....	37
5.5.	Διεθνική συνεργασία.....	38
5.6.	Διαπεριφερειακή συνεργασία	39
6.	ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ	39
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	41

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πολιτική της συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης: Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013

“Η Ευρώπη πρέπει να ανανεώσει την βάση της ανταγωνιστικότητάς της, να αυξήσει τις δυνατότητες ανάπτυξής της και την παραγωγικότητά της και να ενισχύσει την κοινωνική της συνοχή δίνοντας έμφαση κυρίως στη γνώση, στην καινοτομία και στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει όλα τα κατάλληλα κοινοτικά εθνικά και κοινοτικά μέσα – περιλαμβανομένης και της πολιτικής της συνοχής – στους τρεις στρατηγικούς τομείς (οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό) ώστε να αξιοποιήσει καλύτερα τις συνέργιες σε ένα γενικό πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης”¹.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρόσφατη διεύρυνση σε 25 κράτη μέλη, και αργότερα σε 27 με την προσχώρηση της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας στην Ένωση το 2007, έχει αλλάξει σημαντικά τα επίπεδα ανισότητας στην ΕΕ.

Η τρίτη προσωρινή έκθεση σχετικά με τη συνοχή που δημοσιεύθηκε πρόσφατα επιβεβαίωσε ότι η διεύρυνση της Ένωσης σε 25 κράτη μέλη, και αργότερα σε 27 ή περισσότερα, αποτελεί μία πρόκληση χωρίς προηγούμενο όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την εσωτερική συνοχή της Ένωσης. Ταυτόχρονα η έκθεση επισημαίνει ότι ορισμένες από τις φτωχότερες περιοχές των νέων κρατών μελών παρουσιάζουν ορισμένους από τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ένωση (βλέπε χάρτη στο παράρτημα).

Για την επίτευξη των στόχων της Συνθήκης², και συγκεκριμένα αυτού που αφορά την προώθηση της πραγματικής σύγκλισης, οι δράσεις που υποστηρίζονται από τους περιορισμένους πόρους τους οποίους διαθέτει η πολιτική της συνοχής πρέπει να επικεντρωθούν στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης όπως προβλέπει η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας³. Είναι σαφές ότι η μακροοικονομική σταθερότητα και οι διαρθρωτικές αλλαγές αποτελούν προϋπόθεση για την επιτυχία της πολιτικής της συνοχής παράλληλα με ένα φάσμα άλλων όρων οι οποίοι ευνοούν τις επενδύσεις (αποτελεσματική λειτουργία της ενιαίας αγοράς, πραγματοποίηση διοικητικών μεταρρυθμίσεων, καλή διακυβέρνηση, ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα και εργατικό δυναμικό με υψηλή ειδικευση)⁴.

Αυτές είναι οι αρχές που διέπουν τις προτάσεις για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής της συνοχής για την περίοδο 2007-2013 που παρουσίασε η Επιτροπή με την τρίτη έκθεση σχετικά

¹ Συμπεράσματα της προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Μάρτιος 2005.

² Το άρθρο 158 της συνθήκης προβλέπει ότι για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής της συνοχής η Κοινότητα αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών όσον αφορά τα επίπεδα ανάπτυξης των διάφορων περιοχών και στη επιτάχυνση της ανάπτυξης των πλέον μειονεκτικών περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανομένων και των αγροτικών περιοχών.

³ Σύμφωνα με τη στρατηγική του Γκέτεμποργκ που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2001.

⁴ “Η οικονομία της ΕΕ: Επισκόπηση 2004”, COM(2004) 723, 26.10.2004.

με τη συνοχή τον Φεβρουάριο του 2004 και υπό τη μορφή προϋπολογισμού και νομοθετικών διατάξεων τον Ιούλιο του 2004.

Οι προτάσεις της Επιτροπής έχουν ως στόχο την πραγματοποίηση βελτιώσεων σε δύο βασικούς τομείς. Πρώτον, η στρατηγική διάσταση της πολιτικής της συνοχής ενισχύεται προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι κοινοτικές προτεραιότητες θα ενσωματωθούν καλύτερα στα εθνικά και περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα. Δεύτερον, γίνονται προσπάθειες ώστε οι επιτόπιοι φορείς να εκλάβουν την πολιτική της συνοχής ως δική τους υπόθεση. Αυτό φαίνεται από την ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στην Επιτροπή, στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες καθώς και από την σαφέστερη και πιο αποκεντρωμένη κατανομή αρμοδιοτήτων σε τομείς όπως είναι η χρηματοοικονομική διαχείριση και ο έλεγχος. Οι προτάσεις προβλέπουν επίσης ένα σαφέστερο διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στην Επιτροπή, στα κράτη μέλη και στο Κοινοβούλιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του σχεδίου κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ), που προβλέπει γενικές διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής⁵, το Συμβούλιο καθορίζει, μετά την έγκριση των κανονισμών και βάσει πρότασης της Επιτροπής, τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας όσον αφορά την πολιτική της συνοχής *“για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων της Κοινότητας με στόχο την προώθηση της ισόρροπης, εναρμονισμένης και αειφόρου ανάπτυξης”*⁶.

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας που περιλαμβάνονται σ’ αυτή την ανακοίνωση παρουσιάζουν τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- Τα χρηματοδοτικά μέσα που διατίθενται για την πολιτική της συνοχής είναι τα Διαρθρωτικά Ταμεία (το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ) καθώς και το Ταμείο Συνοχής. Στις κατευθυντήριες γραμμές που ακολουθούν δεν γίνεται σκοπίμως ανάλυση ανά ταμείο. Το πλέον κατάλληλο μέσο για κάθε τομέα είναι ένα θέμα που πρέπει να διευκρινιστεί κατά την περίοδο προγραμματισμού και εξαρτάται από τη φύση της προγραμματιζόμενης δαπάνης (υποδομή, παραγωγική επένδυση, ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων κλπ).
- Ο βασικός στόχος είναι ο καθορισμός των κοινοτικών προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της πολιτικής της συνοχής με στόχο και την ενίσχυση των συνεργιών με τη στρατηγική της Λισσαβόνας και την υλοποίησή της με τον τρόπο που προβλέπουν οι ενιαίες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Αφορούν μόνο το μέρος των εθνικών και περιφερειακών επενδύσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.
- Πρέπει να τις εξετάσει κανείς σε συνδυασμό με τις νομοθετικές προτάσεις. Οι προτάσεις αυτές προσδιορίζουν τον στόχο και το εύρος της ενίσχυσης από κάθε ταμείο, ενώ οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας έχουν ως στόχο τον εντοπισμό εντός αυτού του πλαισίου των τομέων όπου η πολιτική της συνοχής μπορεί να συμβάλει κατά τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο στην πραγματοποίηση των κοινοτικών προτεραιοτήτων ιδίως αυτών της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβόνας.

---

⁵ COM(2004) 492, 14.7.2004. Στο υπόλοιπο έγγραφο ο όρος “ταμεία” αφορά και τα τρία ταμεία ενώ ο όρος “Διαρθρωτικά Ταμεία” αφορά μόνο το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.

⁶ COM(2004) 492, άρθρο 23.

- Αντανακλούν τις συζητήσεις με τα κράτη μέλη καθώς και τις συζητήσεις εντός των διάφορων υπηρεσιών της Επιτροπής.

Μόλις εγκριθούν από το Συμβούλιο, οι κατευθυντήριες γραμμές θα αποτελέσουν τη βάση για την προετοιμασία των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς και των συνακόλουθων επιχειρησιακών προγραμμάτων.

2. ΣΥΝΟΧΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

2.1. Η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας του Μαρτίου του 2000⁷ – το βασικό κείμενο που προσδιορίζει τη στρατηγική της Λισσαβόνας – περιλαμβάνουν μία στρατηγική καθώς και ένα ευρύ φάσμα στόχων και πολιτικών μέσων για να γίνει πιο δυναμική και πιο ανταγωνιστική η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ του 2001 πρόσθεσε μία περιβαλλοντική διάσταση σ' αυτούς τους στόχους.

Η ενδιάμεση αναθεώρηση της διαδικασίας διαπίστωσε ότι τα μέχρι τώρα αποτελέσματα δεν παρουσίαζαν ενιαία εικόνα. Μετά από ένα ενθαρρυντικό ξεκίνημα το 2001, η αύξηση της απασχόλησης μειώθηκε απότομα ενώ η αύξηση της παραγωγικότητας υπήρξε απογοητευτική παντού οφειλόμενη κυρίως στην αδυναμία πλήρους αξιοποίησης των γνώσεων και των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας (ΤΠΕ). Τα μέτρια οικονομικά αποτελέσματα οφείλονται εν μέρει στην επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, γι αυτό θα πρέπει να γίνουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την αύξηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης και της απασχόλησης στην Ευρώπη.

Τον Φεβρουάριο του 2005 η Επιτροπή πρότεινε μία νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση⁸ στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2005. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε τους στόχους του και επεσήμανε την ανάγκη να δοθεί μία νέα ώθηση στη στρατηγική της Λισσαβόνας.

Στο πλαίσιο αυτής της νέας προσπάθειας *“η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει όλα τα κατάλληλα εθνικά και κοινοτικά μέσα – περιλαμβανομένης και της πολιτικής της συνοχής”*⁹. Επισημάνθηκε επίσης ότι οι περιφερειακοί και τοπικοί φορείς καθώς και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να θεωρήσουν ότι οι στόχοι της Λισσαβόνας είναι και δικοί τους στόχοι. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τομείς όπου η γειτνίαση παίζει μεγάλο ρόλο, όπως είναι η καινοτομία και η γνώση, η απασχόληση, το ανθρώπινο κεφάλαιο, η επιχειρηματικότητα, η ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) ή η πρόσβαση στις πηγές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου. Επιπλέον, οι εθνικές πολιτικές θα πρέπει να επιδιώκουν με συνέπεια τους ίδιους στρατηγικούς στόχους προκειμένου να κινητοποιούνται οι περισσότεροι δυνατοί πόροι και να αποφεύγονται οι αντικρουόμενες δράσεις.

Από τον Μάρτιο του 2005, που συνήλθε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η Επιτροπή έχει εγκρίνει ενιαίες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση¹⁰ προκειμένου να

⁷ Συμπεράσματα προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, 23 και 24 Μαρτίου 2000.

⁸ Ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που έγινε την άνοιξη “Συνεργασία για την ανάπτυξη και την απασχόληση – μία νέα αρχή για τη στρατηγική της Λισσαβόνας”, COM(2005) 24, 2.2.2005.

⁹ Συμπεράσματα της προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Μάρτιος 2005.

¹⁰ COM(2005) 141.

βοηθήσει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν τα εθνικά μεταρρυθμιστικά τους προγράμματα. Παράλληλα η Επιτροπή θα προετοιμάσει ένα κοινοτικό πρόγραμμα σχετικά με τη στρατηγική της Λισσαβόνας.

2.2. Η συμβολή της πολιτικής της συνοχής στην ανάπτυξη και στην απασχόληση

Η πολιτική της συνοχής συμβάλλει ήδη στην υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Ανεξάρτητες αξιολογήσεις δείχνουν ότι η πολιτική έχει σημαντική μακροοικονομική επίπτωση, ειδικά στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα όσον αφορά το σύνολο της ΕΕ¹¹. Αξιοποιώντας τις δυνατότητες ανάπτυξης που υπάρχουν σε όλες τις περιοχές, η πολιτική της συνοχής βελτιώνει τη γεωγραφική ισορροπία της οικονομικής ανάπτυξης και αυξάνει τους ρυθμούς ανάπτυξης στο σύνολο της ΕΕ. Για να πετύχει η ΕΕ τους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας, θα πρέπει όλες οι περιοχές – ιδίως αυτές με τις μεγαλύτερες δυνατότητες παραγωγικότητας και απασχόλησης – να κάνουν την ανάλογη προσπάθεια.

Επιπλέον, η πολιτική της συνοχής συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης μέσω π.χ. της ανάπτυξης δικτύων υποδομών και της πρόσβασης σε υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος, της βελτίωσης των ειδικοτήτων των πολιτών της Κοινότητας, της βελτίωσης της πρόσβασης στις απομακρυσμένες περιοχές και της προώθησης της συνεργασίας.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους η πολιτική της συνοχής μπορεί να συνεχίσει να συμβάλλει σημαντικά στην υλοποίηση των στόχων της Λισσαβόνας:

- **Επενδύσεις σε τομείς με μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης.** Υψηλές αποδόσεις παρουσιάζουν οι επενδύσεις σε περιοχές που έχουν τη δυνατότητα να φθάσουν γρήγορα το επίπεδο των υπόλοιπων χωρών της ΕΕ, αλλά η εγχώρια χρηματοδότηση ενδέχεται να είναι ανεπαρκής για την αξιοποίηση όλων των ευκαιριών.
- **Επενδύσεις στους μοχλούς της ανάπτυξης και της απασχόλησης.** Η πολιτική της συνοχής επιδιώκει κυρίως επενδύσεις στο ανθρώπινο και φυσικό κεφάλαιο, που συμβάλλουν αποφασιστικά στην αύξηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης και απασχόλησης και περιλαμβάνουν τις φυσικές υποδομές και τις υποδομές ΤΠΕ, την έρευνα και την καινοτομία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση καθώς και την προσαρμοστικότητα του εργατικού δυναμικού.
- **Ενίσχυση της υλοποίησης των στρατηγικών της συνοχής μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.** Η πολιτική της συνοχής είναι η μόνη πολιτική που παρέχει σταθερά εφταετή πλαίσια επενδύσεων.
- **Συνέργιες και συμπληρωματικότητα με τις άλλες κοινοτικές πολιτικές.** Η πολιτική της συνοχής αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την υλοποίηση των άλλων κοινοτικών πολιτικών. Για παράδειγμα, τα προγράμματα διευρωπαϊκών δικτύων χρηματοδοτούνται άμεσα από το Ταμείο Συνοχής στις χώρες που αφορά, γεγονός που συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της πρόσβασης στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η συμμόρφωση προς το περιβαλλοντικό κεκτημένο και προς τους ευρύτερους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης ενισχύεται σημαντικά από την πολιτική της συνοχής. Η πολιτική για την έρευνα και την

¹¹ Βλέπε τρίτη έκθεση σχετικά με τη συνοχή, σ. 149.

τεχνολογική ανάπτυξη(ΕΤΑ) καθώς και οι στόχοι της, που αφορούν ειδικότερα τις υποδομές έρευνας και ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων στον τομέα της έρευνας, ενισχύονται επίσης από την πολιτική της συνοχής όπως και οι κοινοτικές πολιτικές για την καινοτομία και τις ΜΜΕ.

- **Κινητοποίηση πρόσθετων πόρων.** Οι δραστηριότητες που συγχρηματοδοτούνται από την πολιτική της συνοχής αυξάνουν σημαντικά τους πόρους της ΕΕ καθώς μεταφέρονται πόροι για επενδύσεις σε τομείς όπου η δαπάνη μπορεί να έχει τη μεγαλύτερη επίπτωση και την μεγαλύτερη πρόσθετη αξία. Εξασφαλίζουν πρόσθετους εθνικούς πόρους, τόσο δημόσιους όσο και ιδιωτικούς, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο εναρμονισμένων εθνικών και περιφερειακών αναπτυξιακών στρατηγικών. Κάθε ευρώ που ξοδεύεται στο επίπεδο της ΕΕ στο πλαίσιο της πολιτικής της συνοχής προκαλεί και άλλες δαπάνες, ύψους 0,9 ευρώ κατά μέσο όρο στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές (τωρινός στόχος 1) και 3 ευρώ στις περιοχές που βρίσκονται σε φάση αναδιάρθρωσης (τωρινός στόχος 2).
- **Βελτίωση της διακυβέρνησης.** Το ειδικό σύστημα εφαρμογής των προγραμμάτων συνοχής ευνοεί τη βελτίωση των διοικητικών ικανοτήτων όσον αφορά την επεξεργασία και την εφαρμογή πολιτικών, τη διάδοση της πρακτικής της αξιολόγησης, τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών φορέων, τη διαφάνεια, την περιφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία και τις ανταλλαγές των καλύτερων πρακτικών. Συμβάλλει επίσης στην καλύτερη διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα ενισχύοντας το αίσθημα ευθύνης και ιδιοποίησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας σε τοπικό επίπεδο.
- **Προώθηση ενιαίας στρατηγικής για την εδαφική συνοχή.** Η πολιτική της συνοχής μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία βιώσιμων τοπικών κοινωνιών μέσω της αντιμετώπισης των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων με στρατηγικές που θα έχουν ως στόχο την ανανέωση, την αναζωογόνηση και την ανάπτυξη τόσο των αστικών όσο και των αγροτικών περιοχών.

Ενόψει των διάφορων τρόπων που η πολιτική της συνοχής μπορεί να συμβάλει για την υλοποίηση του προγράμματος δράσης της Λισσαβόνας, το κεφάλαιο που ακολουθεί προσδιορίζει τις κυριότερες πτυχές του νέου πλαισίου της πολιτικής της συνοχής για την περίοδο 2007-2013.

3. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ 2007-2013

3.1. Συγκέντρωση

Στο κεφάλαιο αυτό το νέο πλαίσιο για την στρατηγική της συνοχής εξετάζεται σε σχέση με την ανάγκη για θεματική και γεωγραφική συγκέντρωση. Επειδή η συγκέντρωση πόρων αποτελεί και διαδικαστικό θέμα, εξετάζεται επίσης και η διάσταση της διακυβέρνησης.

Η αύξηση της οικονομικής παραγωγής αποτελείται κυρίως από δύο στοιχεία: την αύξηση της απασχόλησης και την αύξηση της παραγωγικότητας. Τα στοιχεία αυτά είναι αλληλένδετα και θα πρέπει να ενισχυθούν ταυτόχρονα για να έχουν την μεγαλύτερη δυνατή επίπτωση. Για να προωθηθεί στο πλαίσιο εθνικών και περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων κατά την περίοδο 2007-2013 η αειφόρος ανάπτυξη και να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας που βασίζεται στη γνώση, οι πόροι θα πρέπει να διατεθούν κατά κύριο λόγο για

βασικές υποδομές, για το ανθρώπινο κεφάλαιο και για την έρευνα και την καινοτομία καθώς και για την πρόσβαση και την στρατηγική χρησιμοποίηση των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας(ΤΠΕ). Χρειάζονται και υλικά και άυλα μέσα.

Οι πολιτικές που χρησιμοποιεί ένα κράτος μέλος ή μία περιοχή για την επίτευξη του κατάλληλου συνδυασμού επενδύσεων με στόχο την ανάπτυξη εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του/της, από τη διάρθρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων και από τη φύση και την έκταση των διαρθρωτικών του αδυναμιών καθώς και από τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα. Οι χρησιμοποιούμενες πολιτικές είναι αναπόφευκτο να εξελίσσονται με το πέρασμα του χρόνου με συνέπεια να αλλάζει το είδος των χρησιμοποιούμενων πολιτικών και μέσων. Κάθε κράτος μέλος και κάθε περιοχή πρέπει να βρει το σωστό συνδυασμό πολιτικών για την ανάπτυξή του/της με βάση την ιδιαίτερη οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική, πολιτιστική και θεσμική κατάστασή του/της.

Εντούτοις, παρόλο ότι ο συνδυασμός πολιτικών ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με το πλαίσιο, η συγκέντρωση μπορεί να εξασφαλιστεί στο επίπεδο των προγραμμάτων και των έργων μέσω της επιλογής μόνο των στοιχείων που μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη και στην απασχόληση. Αυτή είναι η αρχή που θα διέπει την Επιτροπή κατά τη διαπραγμάτευση των διάφορων εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων.

Το χρονοδιάγραμμα αποτελεί επίσης ένα σημαντικό στοιχείο της πολιτικής της συνοχής στα κράτη μέλη όπου οι μεταφερόμενοι κοινοτικοί πόροι προσλαμβάνουν μακροοικονομική διάσταση. Βραχυπρόθεσμα οι πόροι αυτοί θα δημιουργήσουν πληθωριστικές πιέσεις στον κατασκευαστικό τομέα π.χ. ενώ παράλληλα θα ασκούν πρόσθετη πίεση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ως αποτέλεσμα των εισαγωγών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού κλπ) και στον προϋπολογισμό (λόγω των συμφωνιών συγχρηματοδότησης). Για τον λόγο αυτό θα πρέπει τα κράτη μέλη και οι διάφορες περιοχές να καταρτίσουν κατά τέτοιο τρόπο τα επενδυτικά τους προγράμματα ώστε να αντιμετωπιστούν οι στενότητες από την πλευρά της προσφοράς και να αυξηθεί η παραγωγικότητα προκειμένου να αντισταθμιστούν οι πιέσεις στην ονομαστική οικονομία από την πλευρά της ζήτησης.

Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη και οι άλλες προτεραιότητες της κοινοτικής πολιτικής, πρώτον λόγω των δυνατοτήτων που έχουν να συμβάλουν στην ανάπτυξη και την απασχόληση στο πλαίσιο των προγραμμάτων της πολιτικής της συνοχής και δεύτερον προκειμένου να δημιουργηθούν συνέργιες με άλλες πολιτικές της ΕΕ.

3.2. Σύγκλιση

Για τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη που είναι επιλέξιμα για ενίσχυση μέσα από την πολιτική της συνοχής στο πλαίσιο του νέου στόχου για τη σύγκλιση ο βασικός στόχος θα πρέπει να είναι **η τόνωση των δυνατοτήτων ανάπτυξης**, ώστε να διατηρηθούν και να αυξηθούν οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης. Ο στόχος αυτός πρέπει να εξεταστεί υπό το φως της άνευ προηγουμένου αύξησης των ανισοτήτων εντός της διευρυμένης Ένωσης, των μακροπρόθεσμων προσπαθειών που θα χρειαστούν για τη μείωσή τους και της συμβολής του στην ανταγωνιστικότητα ολόκληρης της Ένωσης.

Οι στρατηγικές τους κατά συνέπεια θα επικεντρωθούν στις επενδύσεις και στις ομαδικές υπηρεσίες που χρειάζονται για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μακροπρόθεσμα, για τη δημιουργία απασχόλησης και για την αειφόρο ανάπτυξη. Θα πρέπει να δημιουργηθούν, να αναβαθμιστούν και να διευρυνθούν βασικές υποδομές και υπηρεσίες, ώστε να είναι διαθέσιμες στις περιφερειακές και στις τοπικές οικονομίες, καθώς και ένα κατάλληλο πλαίσιο

ενίσχυσης των επιχειρήσεων και αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχει η ενιαία αγορά. Επιπλέον θα πρέπει να γίνουν σημαντικές προσπάθειες για την αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο, για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και για τη μεταρρύθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Παράλληλα με τις προσπάθειες στον τομέα των βασικών υποδομών θα πρέπει να γίνουν και ενέργειες για τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση των παραγωγικών δυνατοτήτων των διάφορων περιφερειών μέσω της παροχής υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, ειδικά στις ΜΜΕ, της διευκόλυνσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, της προώθησης της ΕΤΑ, της καινοτομίας, της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων και της ενθάρρυνσης της διάδοσης και της χρησιμοποίησης των ΤΠΕ.

Η ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της συνταγματικής τάξης αποτελούν επίσης σημαντικούς παράγοντες σχεδιασμού και εφαρμογής αποτελεσματικών πολιτικών.

3.3. Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση

Η ανάγκη συγκέντρωσης σε έναν περιορισμένο αριθμό βασικών προτεραιοτήτων και ιδιαίτερα στην έρευνα, στην καινοτομία, στην προσβασιμότητα και στη δημιουργία απασχόλησης, είναι επιτακτική για την επίτευξη αυτού του στόχου, προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή χρησιμοποίηση των περιορισμένων χρηματοοικονομικών πόρων. Οι επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο για την ομαλή προσαρμογή ως συνέπεια των οικονομικών αλλαγών και αναδιάρθρωσεων.

Επιδίωξη του νέου στόχου για την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση είναι η **πρόβλεψη και η προώθηση των οικονομικών αλλαγών** με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας των περιοχών της ΕΕ μέσω των επενδύσεων στην οικονομία της γνώσης, στην επιχειρηματικότητα, στην έρευνα, στη συνεργασία ανάμεσα στα πανεπιστήμια και στις επιχειρήσεις και στην καινοτομία, η βελτίωση της πρόσβασης στις υποδομές μεταφορών και τηλεπικοινωνιών, ενέργειας και υγείας, η προστασία του περιβάλλοντος και η πρόληψη των κινδύνων, η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και των βιώσιμων κοινωνιών.

Οι βιομηχανικές περιοχές παρουσιάζουν διάφορες μορφές. Πολλές από αυτές χαρακτηρίζονται από την παρουσία μεγάλων παραγωγικών επιχειρήσεων, από την υψηλή πυκνότητα πληθυσμού και από τους υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης ενώ σε άλλες παρατηρείται η συνύπαρξη μοντέρνων βιομηχανιών, ιδίως ΜΜΕ, και ενός τομέα υπηρεσιών που αναπτύσσεται σχετικά γρήγορα. Και στα δύο αυτά είδη περιφερειών εντούτοις ενδέχεται να υπάρχουν τομείς με διαρκή παρακμή, φτώχεια, προβλήματα συμφόρησης, περιβαλλοντικές πιέσεις και προβλήματα δημόσιας υγείας, αντιμέτωποι με τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και την ανάγκη προσαρμογής στις γρήγορες οικονομικές αλλαγές. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν πολλές βιομηχανικές περιοχές που αρχίζουν με δυσκολία να προσαρμόζονται στις αλλαγές και η κατάρρευση της παλιάς βιομηχανικής τους βάσης δεν είχε ακόμη αντισταθμιστεί από επαρκή αριθμό νέων δραστηριοτήτων.

Στο μεταξύ σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από χαμηλή **πυκνότητα πληθυσμού** η οικονομική ανάπτυξη είναι συχνά έργο μικρών επιχειρήσεων αλλά οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν είναι παρόμοιες. Η χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού καθιστά δυσκολότερη την

αντιμετώπιση των προκλήσεων με συνέπεια να μην έχει αλλάξει η οικονομική τους κατάσταση κατά την τελευταία δεκαετία.

Είναι μεγάλη η ποικιλία που παρουσιάζει η οικονομική κατάσταση των **αγροτικών περιοχών**. Ορισμένες έχουν καλούς δεσμούς με τα αστικά κέντρα και, με τη γεωργία να συνεχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο, χαρακτηρίζονται από την αυξανόμενη οικονομική διαφοροποίηση και από την αύξηση των δραστηριοτήτων στον τομέα των υπηρεσιών, όπως π.χ. στον τουρισμό. Άλλες πιο απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές χαρακτηρίζονται από το ότι είναι αραιοκατοικημένες, από τη γήρανση του πληθυσμού τους, από τις περιορισμένες τεχνικές και κοινωνικές υποδομές, από τις ανεπαρκείς υπηρεσίες και από τους περιορισμένους δεσμούς με την υπόλοιπη οικονομία.

Η αντιμετώπιση αυτής της ποικιλίας προβλημάτων και η ενίσχυση των προσπαθειών αυτών των περιφερειών για αναδιάρθρωση και τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με το ανανεωμένο πρόγραμμα της Λισσαβόνας είναι η νέα πρόκληση για τη νέα γενιά προγραμμάτων υπέρ της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης.

3.4. Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία

Ο νέος στόχος για τη συνεργασία αποσκοπεί στην προώθηση **της περαιτέρω ενοποίησης** του εδάφους της Ένωσης σε όλες τις διαστάσεις του. Στο πλαίσιο αυτό η πολιτική της συνοχής ενισχύει την **ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη** του εδάφους της Ένωσης στο επίπεδο των μεγάλων περιφερειών και μειώνει τις “επιπτώσεις των εμποδίων” μέσω της διασυνοριακής συνεργασίας και της ανταλλαγής των καλύτερων πρακτικών.

Αυτές οι δράσεις βασίζονται σε κοινές αναπτυξιακές στρατηγικές των σχετικών εδαφών (εθνικών, περιφερειακών, τοπικών) και στη διαδίκτυωση των κυριότερων παραγόντων. Κατ’αυτό τον τρόπο είναι προφανές ότι αποκτούν πρόσθετη ευρωπαϊκή αξία η οποία αυξάνεται ακόμη περισσότερο στη διευρυμένη και πολυποικίλη Ένωση

3.5. Διακυβέρνηση

Στο πλαίσιο της πολιτικής της συνοχής το θέμα της διακυβέρνησης προσλαμβάνει διαφορετικές διαστάσεις.

Η πρώτη αφορά ένα σύνολο χαρακτηριστικών δημόσιων οργανισμών που έχουν σχέση με την **απόδοση και την επιτυχία των δημόσιων πολιτικών**. Για τις χώρες και τις περιφέρειες, ειδικά αυτές που είναι επιλέξιμες για τον στόχο της σύγκλισης, η ποιότητα και η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα είναι σημαντικές για τη διασφάλιση των μεταρρυθμίσεων και της καλής διακυβέρνησης, ειδικά στον οικονομικό, εργασιακό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό, περιβαλλοντικό και δικαστικό τομέα. Δεν θα διευκολύνει μόνο την υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ υπέρ της συνοχής αλλά θα βελτιώσει και τις οικονομικές επιδόσεις γενικά.

Η ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της διακυβέρνησης στις περιπτώσεις που θεωρούνται αδύναμες πρέπει να αποτελέσει βασική προτεραιότητα στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες. Η οικονομική ανταγωνιστικότητα και η δημιουργία μιας ισχυρής κοινωνίας των πολιτών δεν εξαρτώνται μόνο από τα αποτελεσματικά δίκτυα υποδομών αλλά και από την χωρίς διακρίσεις, προβλέψιμη και διαφανή εφαρμογή του δικαίου, από την αναγνώριση και την άσκηση των μεταβιβάσιμων δικαιωμάτων ατομικής ιδιοκτησίας, περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, από ένα ανοιχτό σύστημα

δημοσίων συμβάσεων καθώς και από μία δημόσια διοίκηση που θα περιορίζει στο ελάχιστο τα διοικητικά εμπόδια για τους οικονομικούς παράγοντες.

Κατά συνέπεια, όταν αναπτύσσουν τις εθνικές τους στρατηγικές, τα κράτη μέλη πρέπει να εξετάζουν συστηματικά πόσο μπορεί να αυξησει τα επίπεδα παραγωγικότητας η δημόσια διοίκηση όταν είναι πιο αποτελεσματική, πιο υπεύθυνη και πιο διαφανής. Η βελτίωση των δυνατοτήτων των δημόσιων διοικήσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, προκειμένου να βελτιωθεί το διοικητικό πλαίσιο της οικονομικής δραστηριότητας, η επεξεργασία και η εφαρμογή ικανοποιητικών πολιτικών, η βελτίωση της νομοθεσίας, η αξιολόγηση και η ανάλυση των επιπτώσεων των πολιτικών προτάσεων και ο τακτικός έλεγχος των μηχανισμών υλοποίησης θα πρέπει συνεπώς να αποτελέσουν στόχους για ενίσχυση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Η δεύτερη διάσταση αφορά τα μέτρα και τις δράσεις που χρειάζονται ειδικά για τη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών ώστε να **διαχειριστούν και να υλοποιήσουν την πολιτική της συνοχής**. Η σωστή και αποτελεσματική διαχείριση των ταμείων απαιτεί κατάλληλες, αποτελεσματικές και διαφανείς δομές στις κεντρικές και περιφερειακές διοικήσεις οι οποίες είναι ικανές να ασκούν τα καθήκοντα που έχουν σχέση με τα ταμεία, όπως είναι οι δημόσιες συμβάσεις, ο δημοσιονομικός έλεγχος, η παρακολούθηση, η αξιολόγηση και η πρόληψη ή η καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς. Η αποτελεσματική χρησιμοποίηση των ταμείων εξαρτάται επίσης και από τις δυνατότητες των φορέων υλοποίησης των έργων να σχεδιάζουν και να υλοποιούν υψηλής ποιότητας έργα. Στις περιπτώσεις που οι πόροι χρησιμοποιούνται κατά τρόπο αποτελεσματικό και διαφανή η επιτυχία και μόνο ενθαρρύνει τους ιδιώτες επιχειρηματίες και τους ωθεί να επενδύσουν. Κατά συνέπεια και στον τομέα αυτό θα πρέπει να αναληφθεί κάποια δράση και να υποστηριχθεί με τη διάθεση τεχνικής βοήθειας.

Ένας συναφής και πολύ σημαντικός παράγοντας που καθορίζει την αποτελεσματικότητα της πολιτικής της συνοχής είναι η ποιότητα της **σύμπραξης** όλων των ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένων και αυτών που βρίσκονται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για την προετοιμασία και την υλοποίηση των προγραμμάτων. Επιπλέον, η ενίσχυση της σύμπραξης ανάμεσα στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη αποτελεί τη βάση προσδιορισμού της πολιτικής της συνοχής και της μετέπειτα υλοποίησής της μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος.

Η επεξεργασία καινοτομικών έργων μέσω της σύμπραξης, η προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στη διαμόρφωση και στην υλοποίηση των δημόσιων πολιτικών καθώς και η βελτίωση της συνεργασίας μέσα και ανάμεσα στις κοινότητες μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου που θα έχει ως συνέπεια τη διαρκή απασχόληση, την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή. Υπό αυτές τις συνθήκες οι κυριότεροι ενδιαφερόμενοι τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο θα πρέπει να υποστηρίξουν το πρόγραμμα μεταρρύθμισης, ούτως ώστε οι πόροι να **χρησιμοποιηθούν πράγματι** για τα προγράμματα ανάπτυξης και απασχόλησης και να δημιουργηθούν τα απαραίτητα δίκτυα συνεργιών προς τον σκοπό αυτό.

Οι περιφέρειες ενθαρρύνονται να αναπτύσσουν στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης που επιτρέπουν την επίτευξη ομοφωνίας όσον αφορά τους επιδιωκόμενους στόχους χάρη στον τακτικό και συστηματικό διάλογο με τους βασικούς ενδιαφερόμενους. Η σύμπραξη είναι πολύ σημαντική για την επεξεργασία και την υλοποίηση αναπτυξιακών στρατηγικών και βασίζεται στη διαβούλευση και στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων, που είναι οι αρμόδιες αρχές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι και οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών περιλαμβανομένων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Η σύμπραξη αποτελεί τη βάση

του ανοίγματος και της διαφάνειας κατά την προετοιμασία και την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

Η σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορεί να αποτελέσει μία από τις κατάλληλες μεθόδους για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων όπου δεν υπάρχουν σημαντικά περιθώρια συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα, ειδικά σε τομείς όπου δεν είναι εφικτό ή σκόπιμο να αποκλεισθεί ο δημόσιος τομέας ή να λειτουργήσει μόνο η αγορά. Εκτός από τους οικονομικούς πόρους που εξασφαλίζει η σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε επίπεδο έργου, βελτιώνει επίσης την ποιότητα της υλοποίησης και την μεταγενέστερη διαχείριση των έργων. Για τον λόγο αυτό τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επιδιώκουν τέτοιες συμπράξεις στις περιπτώσεις που αυτό είναι εφικτό. Τα σημαντικότερα οφέλη των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι τα εξής:

- ο δημόσιος τομέας εξασφαλίζει την πρόσβασή του σε ένα φάσμα ειδικοτήτων του ιδιωτικού τομέα που του επιτρέπουν να παρέχει αποτελεσματικότερες και λιγότερο δαπανηρές υπηρεσίες
- ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει μία σειρά από κινδύνους τους οποίους στο πλαίσιο μιας παραδοσιακής δημόσιας σύμβασης θα τους ανέλαμβανε ο δημόσιος τομέας
- μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα μπορεί να επιτευχθεί στις περιπτώσεις που ένας και μόνο φορέας είναι υπεύθυνος για τον σχεδιασμό, την κατασκευή, τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση κάποιου έργου.

Για να αποφασιστεί εάν κάποιο έργο θα εκτελεστεί στο πλαίσιο μιας σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, θα πρέπει να εξεταστεί εάν συντρέχουν ορισμένοι όροι προτού ανατεθεί η παροχή αγαθών και υπηρεσιών και ειδικά εάν υπάρχει το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο.

Οι συμφωνίες σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα λειτουργούν καλύτερα όταν υπάρχει ρητή πολιτική δέσμευση των εθνικών κυβερνήσεων να συμμετάσχει ο ιδιωτικός τομέας σε έργα του δημόσιου τομέα. Σαφή και ειδικά πλαίσια χρειάζονται για τις συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα σε διάφορους τομείς δράσεις, τα οποία θα διαφέρουν ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο μπορεί να γίνει η ανάκτηση του κόστους μέσω της επιβολής τέλους στους χρήστες και ανάλογα με το εύρος των κοινωνικών στόχων.

Η ΕΕ θα ενισχύσει αυτές τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μέσα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής στις περιπτώσεις που τα έργα πληρούν όλα τα απαραίτητα κριτήρια. Για τα μεγάλα έργα η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να υποβάλουν και μία εκτίμηση σχετικά με την καταλληλότητα κάποιας σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η ΕΤΕ και το ΕΤΕ μπορούν να προσφέρουν πολύτιμη βοήθεια ως προς το θέμα αυτό.

4. ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ, 2007-2013

Ενόψει των προαναφερομένων και της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση τα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της

πολιτικής της συνοχής θα πρέπει να επιδιώκουν την διάθεση πόρων για τις ακόλουθες τρεις προτεραιότητες¹²:

- βελτίωση της **ελκυστικότητας των κρατών μελών, των περιφερειών και των πόλεων** μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης, της εξασφάλισης επαρκών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και της διατήρησης των περιβαλλοντικών τους δυνατοτήτων,
- ενθάρρυνση της **καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας** και της ανάπτυξης της **οικονομίας της γνώσης** μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, περιλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας,
- δημιουργία **περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας** με την προσέλκυση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας ή την ενθάρρυνση για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν εξετάζονται βασικές πτυχές καθενός απ'αυτούς τους μεγάλους τομείς με ειδικές κατευθυντήριες γραμμές κάτω από κάθε κεφάλαιο. Φυσικά δεν αφορούν όλες τις περιφέρειες αυτές οι λεπτομερέστερες κατευθυντήριες γραμμές. Ο πλέον κατάλληλος συνδυασμός επενδύσεων εξαρτάται τελικά από την ανάλυση των δυνατών και αδύνατων σημείων κάθε κράτους μέλους και κάθε περιφέρειας. **Οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν περισσότερο ένα απλό πλαίσιο που καλούνται να χρησιμοποιήσουν τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες όταν καταρτίσουν τα εθνικά και περιφερειακά τους προγράμματα, για να εκτιμήσουν τη συνεισφορά τους στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης όσον αφορά τη συνοχή, την ανάπτυξη και την απασχόληση.** Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις, αλλά δεν είναι η μόνη, για την επίτευξη του κατάλληλου επιπέδου συγκέντρωσης σε βασικές προτεραιότητες σε κάθε κράτος μέλος και περιφέρεια σύμφωνα με την ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας.

Σύμφωνα με την ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση η πολιτική της συνοχής θα πρέπει να επικεντρωθεί περισσότερο στη γνώση, στην έρευνα και στην καινοτομία καθώς και στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Κατά συνέπεια, η συνολική χρηματοδοτική προσπάθεια για την ενίσχυση αυτών των τομέων δράσης θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά. Επιπλέον τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις καλύτερες πρακτικές στις περιπτώσεις που έχει αποδειχθεί ότι αποφέρουν θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να επιδιώκουν τον στόχο της **ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών** σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας και της υλοποίησης των προγραμμάτων και των έργων. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω ειδικών δράσεων για την προώθηση της ισότητας ή για την καταπολέμηση των διακρίσεων καθώς και μέσω της προσεκτικής εξέτασης του τρόπου με τον οποίο τα άλλα έργα και η διαχείριση των ταμείων επηρεάζουν τους άντρες και τις γυναίκες.

---

¹² Ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που έγινε την άνοιξη “Συνεργασία για την ανάπτυξη και την απασχόληση – μία καινούργια αρχή για τη στρατηγική της Λισσαβόνας”, COM (2005) 24, 2.2.2005.

4.1. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση.

Μία από τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων υποδομών (π.χ. μεταφορικών, περιβαλλοντικών, ενεργειακών) για τις επιχειρήσεις. Η μοντέρνα υποδομή αποτελεί σημαντικό παράγοντα όσον αφορά την επίδοση πολλών επιχειρήσεων και επηρεάζει την οικονομική και κοινωνική ελκυστικότητα των περιφερειών. Οι επενδύσεις στις υποδομές σε καθυστερημένες περιοχές, ιδίως στα νέα κράτη μέλη, θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη και έτσι θα ενισχύσει τη σύγκλιση με τις υπόλοιπες χώρες της Ένωσης. Οι πόροι δεν πρέπει να προέρχονται μόνο από επιδοτήσεις αλλά και από δάνεια, π.χ. από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ). Τα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν μεγαλύτερη χρήση της εμπειρίας που έχει η ΕΤΕ στην προετοιμασία κατάλληλων για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση έργων.

4.1.1. Επέκταση και βελτίωση των μεταφορικών υποδομών

Η διάθεση αποτελεσματικών, ευέλικτων και ασφαλών μεταφορικών υποδομών μπορεί να θεωρηθεί ως μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την οικονομική ανάπτυξη καθώς βελτιώνει την παραγωγικότητα και τις προοπτικές ανάπτυξης των σχετικών περιοχών μέσω της διευκόλυνσης της μετακίνησης των προσώπων και των αγαθών. Τα μεταφορικά δίκτυα αυξάνουν τις δυνατότητες των εμπορικών συναλλαγών καθώς και την αποτελεσματικότητα. Παράλληλα η ανάπτυξη διευρωπαϊκών μεταφορικών υποδομών (και συγκεκριμένα τα σχετικά μέρη των τριάντα έργων προτεραιότητας όσον αφορά τα διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα) με ιδιαίτερη έμφαση στα διασυνοριακά έργα είναι σημαντική για την επίτευξη μεγαλύτερης ενοποίησης των εθνικών αγορών, ειδικά στο πλαίσιο της διευρυμένης Ένωσης.

Οι επενδύσεις στις υποδομές πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες και στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης των σχετικών περιφερειών και χωρών. Έχει παρατηρηθεί ότι οι επενδύσεις στις υποδομές (καθώς και οι άλλες επενδύσεις) παρουσιάζουν φθίνοντα ποσοστά απόδοσης πάνω από ένα συγκεκριμένο επίπεδο χρηματοδότησης. Οι οικονομικές αποδόσεις τέτοιων επενδύσεων είναι υψηλές όταν οι υποδομές είναι ανεπαρκείς και δεν έχουν ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα, αλλά είναι πιθανόν να αρχίσουν να μειώνονται μόλις θα έχουν φθάσει σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο.

Πρέπει συνεπώς να λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και το μέγεθος των υφισταμένων υποδομών. Στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και χώρες οι διεθνείς και διαπεριφερειακές συνδέσεις ενδέχεται να έχουν υψηλότερες αποδόσεις μακροπρόθεσμα υπό τη μορφή αυξημένης ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και ενδέχεται επίσης να διευκολύνουν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Αντίθετα στις περιφέρειες με διασκορπισμένη και μικρής κλίμακας οικονομική βάση και μεγάλο αριθμό μικρών πόλεων ενδέχεται να είναι καταλληλότερη η κατασκευή μιας περιφερειακής μεταφορικής υποδομής. Στις περιφέρειες που εμπίπτουν στον στόχο της σύγκλισης και σε μικρότερο βαθμό στις περιφέρειες 'σταδιακής εξόδου' με ανεπαρκή οδικά δίκτυα οι πόροι θα πρέπει να διατίθενται για την κατασκευή οικονομικά βιώσιμων οδικών συνδέσεων.

Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από τις επενδύσεις στις μεταφορές, η βοήθεια που προέρχεται από τα ταμεία θα πρέπει να διέπεται από ορισμένες αρχές.

Πρώτον, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν αντικειμενικά κριτήρια προκειμένου να προσδιοριστεί το επίπεδο και η φύση των επενδύσεων που θα πρέπει να γίνουν στις υποδομές. Για παράδειγμα, τα πιθανά ποσοστά απόδοσης θα πρέπει να μετρώνται με βάση το

επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και τη φύση των οικονομικών δραστηριοτήτων στις σχετικές περιφέρειες, την πυκνότητα των υποδομών ή τον βαθμό της συμφόρησης. Στο πλαίσιο του προσδιορισμού του κοινωνικού οφέλους που προβλέπεται να προκύψει από τέτοιες επενδύσεις θα πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη οι περιβαλλοντικές και οι κοινωνικές επιπτώσεις των προβλεπόμενων έργων υποδομής.

Δεύτερον, η αρχή της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας θα πρέπει να γίνεται σεβαστή στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο¹³. Μία βασική ενέργεια για την αντιστάθμιση της κυριαρχίας των οδικών μεταφορών στην Ευρώπη θα πρέπει να είναι η προώθηση εναλλακτικών τρόπων μεταφοράς και συνδυασμένων μεταφορών.

Τρίτον, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις περιφέρειες σύγκλισης ώστε να εκσυγχρονιστεί το σιδηροδρομικό δίκτυο μέσω της προσεκτικής επιλογής των τομέων προτεραιότητας και της εξασφάλισης της διαλειτουργικότητάς τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης των Σιδηροδρομικών Μεταφορών (ERTMS).

Τέταρτον, οι επενδύσεις στις μεταφορικές υποδομές θα πρέπει να συνοδεύονται και από την κατάλληλη διαχείριση της κυκλοφορίας με ιδιαίτερη προσοχή στην ασφάλεια σύμφωνα με τα εθνικά και κοινοτικά πρότυπα. Οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την ανάγκη επίτευξης ισόρροπης (και φιλοπεριβαλλοντικής) κατανομής των τρόπων μεταφοράς που θα ικανοποιεί τόσο τις οικονομικές όσο και τις περιβαλλοντικές ανάγκες. Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει π.χ. να περιλαμβάνουν ευφυή και πολυτροπικά συστήματα μεταφοράς και ιδίως τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για το ERTMS και για το SESAME (για ένα σύστημα ομοιόμορφης διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας στην Ευρώπη).

Με βάση τις παραπάνω αρχές οι κατευθυντήριες γραμμές για την ανάληψη δράσης είναι οι ακόλουθες:

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στα **30 έργα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος**, που βρίσκονται στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες που είναι επιλέξιμα/ες για τον στόχο της σύγκλισης¹⁴. Τα υπόλοιπα έργα διευρωπαϊκών δικτύων θα πρέπει να ενισχύονται σε περιπτώσεις που υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι θα συμβάλουν στην ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα. Μέσα σ' αυτό το σύνολο έργων θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις διασυνοριακές συνδέσεις και σ' αυτά που επιβλέπονται από ειδικά διορισμένους ευρωπαϊούς συντονιστές στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτούς τους συντονιστές ως μέσο μείωσης του χρόνου που διαρρέει ανάμεσα στον σχεδιασμό του δικτύου και στην υλοποίησή του.

Οι συμπληρωματικές επενδύσεις στις **δευτερεύουσες συνδέσεις** είναι επίσης σημαντικές στο πλαίσιο μιας ενιαίας περιφερειακής στρατηγικής μεταφορών και επικοινωνιών που θα καλύπτει τόσο αστικές όσο και αγροτικές περιοχές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι περιφέρειες θα επωφελούνται από τις δυνατότητες που παρέχουν τα βασικά δίκτυα.

Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία **σιδηροδρομικών υποδομών** θα πρέπει να έχουν ως στόχο την βελτίωση της πρόσβασης. Το κόστος των σιδηροδρομικών μεταφορών θα πρέπει να διευκολύνει την πρόσβαση των ανεξάρτητων φορέων. Η τήρηση και η εφαρμογή των

¹³ “Ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το 2010 : η ώρα των αποφάσεων”, COM(2001) 370.

¹⁴ Απόφαση αριθ. 884/2004/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004.

κανόνων της διαλειτουργικότητας και η χρησιμοποίηση του συστήματος ERTMS στα τρένα και στις σιδηροδρομικές γραμμές θα πρέπει να είναι στοιχεία που θα χαρακτηρίζουν το σύνολο των χρηματοδοτούμενων έργων.

Προώθηση βιώσιμων από περιβαλλοντική άποψη **μεταφορικών δικτύων**. Αυτό συνεπάγεται εγκαταστάσεις δημόσιων μεταφορών (περιλαμβανομένων και των υποδομών στάθμευσης και μετεπιβίβασης), σχέδια κινητικότητας, περιμετρικούς δακτυλίους, βελτίωση της ασφάλειας στους οδικούς κόμβους, ποδηλατόδρομους και πεζόδρομους. Συνεπάγεται επίσης δράσεις για την πρόσβαση στις συνήθεις δημόσιες μεταφορικές υπηρεσίες ορισμένων κοινωνικών ομάδων (όπως είναι οι ηλικιωμένοι και οι ανάπηροι) καθώς και τη δημιουργία δικτύων που θα συνδέουν τα σημεία εφοδιασμού των αυτοκινήτων που δεν κινούνται με βενζίνη.

Για την επίτευξη της καλύτερης δυνατής αποτελεσματικότητας των μεταφορικών υποδομών ώστε να προωθηθεί κατ'αυτό τον τρόπο η περιφερειακή ανάπτυξη, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στη βελτίωση της **σύνδεσης** των απομονωμένων περιοχών με τα διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα (βλέπε συνημμένο χάρτη). Κατά συνέπεια θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη των δευτερευουσών συνδέσεων με ιδιαίτερη έμφαση στη διατροπικότητα και στις βιώσιμες μεταφορές. Ειδικότερα τα λιμάνια και τα αεροδρόμια θα πρέπει να συνδεθούν με την ενδοχώρα τους.

Περισσότερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη **“θαλάσσιων αυτοκινητοδρόμων”** και στις θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων ως βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων σε σχέση με τις οδικές και σιδηροδρομικές μεταφορές μεγάλων αποστάσεων.

Στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη λαμβάνουν ενίσχυση τόσο από το Ταμείο Συνοχής όσο και από τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα πρέπει να γίνεται διάκριση στα προγράμματα μεταξύ των διάφορων ειδών δράσεων που χρηματοδοτούνται από κάθε ταμείο με το Ταμείο Συνοχής να παίζει τον βασικό ρόλο όσον αφορά την ενίσχυση των διευρωπαϊκών μεταφορικών δικτύων.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία εξάλλου θα πρέπει γενικά να επικεντρώνουν την προσοχή τους στην ανάπτυξη υποδομών που έχουν σχέση με μέτρα για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης (όπως είναι η ανάπτυξη του τουρισμού, οι βελτιώσεις για την αύξηση της ελκυστικότητας των βιομηχανικών ζωνών κλπ.). Όσον αφορά τις οδικές υποδομές, οι επενδύσεις θα πρέπει επίσης να επιδιώκουν τον γενικό στόχο της οδικής ασφάλειας.

Η συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής και τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα πρέπει να είναι συμπληρωματική των επιδοτήσεων που χορηγούνται από τον προϋπολογισμό των διευρωπαϊκών δικτύων. Τα κράτη μέλη θα χρειαστεί να προσδιορίσουν εκ των προτέρων το πλέον κατάλληλο μέσο για τα προβλεπόμενα έργα. Η χρηματοδότηση της πολιτικής της συνοχής μπορεί να συνδυαστεί με την εγγύηση δανείων, που αποτελεί μέρος των μέσων χρηματοδότησης των διευρωπαϊκών δικτύων.

4.1.2. Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη

Οι περιβαλλοντικές επενδύσεις μπορούν να βοηθήσουν την οικονομία κατά τρεις τρόπους: μπορούν να εξασφαλίσουν την μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη, να μειώσουν το εξωτερικό περιβαλλοντικό κόστος για την οικονομία (π.χ. το κόστος για την υγεία, το κόστος καθαρισμού και το κόστος επανόρθωσης των ζημιών) και να τονώσουν την καινοτομία και τη δημιουργία απασχόλησης. Τα μελλοντικά προγράμματα για τη συνοχή θα πρέπει να έχουν ως στόχο την ενίσχυση των πιθανών συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και

την ανάπτυξη. Η παροχή περιβαλλοντικών υπηρεσιών, όπως είναι οι υποδομές επεξεργασίας αποβλήτων και λυμάτων, η διαχείριση των φυσικών πόρων, η απολύμανση της γης ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για νέες οικονομικές δραστηριότητες και η προστασία από ορισμένους περιβαλλοντικούς κινδύνους, θα πρέπει να λάβει απόλυτη προτεραιότητα στο πλαίσιο αυτό.

Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οικονομικά οφέλη και να ελαχιστοποιηθεί το κόστος, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής ρύπανσης στις πηγές της. Στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων αυτό σημαίνει ότι οι προσπάθειες πρέπει να συγκεντρώνονται στην πρόληψη, στην ανακύκλωση και στην βιοαποσύνθεση των αποβλήτων που είναι φθηνότερες και δημιουργούν περισσότερες θέσεις εργασίας σε σύγκριση με τις χωματερές και την αποτέφρωση, οι οποίες δεν είναι και οι πλέον ευνοϊκές λύσεις.

Οι αναπτυξιακές στρατηγικές θα πρέπει να βασίζονται σε μία εκ των προτέρων αξιολόγηση των αναγκών και των ειδικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι περιφέρειες με τη χρησιμοποίηση στο μέτρο του δυνατού των κατάλληλων δεικτών. Θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες προκειμένου να ενθαρρυνθεί η διεθνοποίηση του εξωτερικού περιβαλλοντικού κόστους, ενώ παράλληλα θα πρέπει να ενισχύεται και η δημιουργία και η ανάπτυξη μέσων που θα βασίζονται στην αγορά (βλέπε, π.χ., τα μέσα που προτείνονται με το σχέδιο δράσης σχετικά με τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες).

Βάσει των προαναφερομένων προτείνονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάληψη δράσης:

Πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων στις **υποδομές**, ειδικά στις περιοχές σύγκλισης και κυρίως στα νέα κράτη μέλη, ώστε να υπάρξει συμμόρφωση προς την περιβαλλοντική νομοθεσία όσον αφορά τα ύδατα, τα απόβλητα, τον αέρα, τη φύση και την προστασία των ειδών.

Δημιουργία **ελκυστικών συνθηκών για τις επιχειρήσεις και το προσωπικό τους με υψηλή ειδίκευση**. Αυτό μπορεί να γίνει με την προώθηση ενός προγράμματος χρησιμοποίησης των γαιών που θα περιορίζει την άναρχη αστική επέκταση και με την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι επενδύσεις σ' αυτό τον τομέα θα πρέπει να έχουν ως άμεσο στόχο την ανάπτυξη καινοτομικών επιχειρήσεων και τη δημιουργία απασχόλησης στις σχετικές περιοχές.

Εκτός από τις επενδύσεις στη βιώσιμη ενέργεια και στις μεταφορές στο πλαίσιο άλλων στρατηγικών, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και οι επενδύσεις για την τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η ΕΕ στο **Κιότο**.

Λήψη μέτρων **για την πρόληψη των κινδύνων** μέσω της καλύτερης διαχείρισης των φυσικών πόρων, της πιο στοχοθετημένης έρευνας και της καλύτερης χρήσης των ΤΠΕ και μέσω πιο καινοτομικών δημόσιων πολιτικών διαχείρισης (βλέπε χάρτη στο παράρτημα).

Στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη λαμβάνουν ενίσχυση τόσο από το Ταμείο Συνοχής όσο και από τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα πρέπει να γίνεται διάκριση στα προγράμματα των δράσεων που χρηματοδοτούνται από κάθε ταμείο. Το Ταμείο Συνοχής θα πρέπει γενικά να επιδιώκει επενδύσεις που αφορούν τις υποδομές στον τομέα των υδάτων, των αποβλήτων και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ενώ τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει γενικά να επικεντρώνουν την προσοχή τους στην προώθηση συστημάτων διαχείρισης του περιβάλλοντος, στη διάδοση καθαρών τεχνολογιών, στις ΜΜΕ και στην αποκατάσταση των μολυσμένων περιοχών.

4.1.3. Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη

Συναφής προτεραιότητα είναι η ανάγκη μείωσης της εξάρτησης από τις παραδοσιακές πηγές ενέργειας μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και της χρησιμοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι επενδύσεις σ' αυτούς τους τομείς συμβάλλουν στην εξασφάλιση του εφοδιασμού σε ενέργεια με στόχο την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη ενώ παράλληλα δρουν ως πηγή καινοτομιών και παρέχουν δυνατότητες εξαγωγών.

Χρειάζονται επίσης επενδύσεις σε παραδοσιακές πηγές ενέργειας ώστε να εξασφαλιστεί ο εφοδιασμός σε ενέργεια. Ειδικότερα τα ταμεία πρέπει να επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους – στις περιπτώσεις που δεν μπορεί να το κάνει η αγορά και στον βαθμό που αυτό δεν είναι αντίθετο προς την απελευθέρωση των αγορών – στην ολοκλήρωση των διασυνδέσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στα διευρωπαϊκά δίκτυα, στη βελτίωση των ηλεκτρικών δικτύων καθώς και στη βελτίωση των δικτύων μεταφοράς και διανομής αερίου.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για ανάληψη δράσης στον τομέα αυτό είναι οι ακόλουθες:

Ενίσχυση για έργα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και προώθηση αναπτυξιακών μοντέλων με χαμηλή ένταση ενέργειας.

Ενίσχυση της ανάπτυξης ανανεώσιμων και εναλλακτικών τεχνολογιών (αέρας, ήλιος, βιομάζα) που μπορούν να αποτελέσουν πλεονέκτημα για την ΕΕ και να την κάνουν πιο ανταγωνιστική. Τέτοιες επενδύσεις συμβάλλουν επίσης στην επίτευξη του στόχου της Λισσαβόνας, να παράγεται δηλαδή μέχρι το 2010 το 21% του ηλεκτρικού ρεύματος από παραδοσιακές πηγές ενέργειας.

Συγκέντρωση των επενδύσεων σε παραδοσιακές πηγές ενέργειας ώστε να αναπτυχθούν δίκτυα στις περιπτώσεις που αδυνατεί να το κάνει αυτό η αγορά. Αυτές οι επενδύσεις αφορούν κυρίως τις περιοχές σύγκλισης.

4.2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη

Οι στόχοι της Ένωσης για την ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης απαιτούν διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία και αναπροσανατολισμό προς δραστηριότητες που να βασίζονται στη γνώση. Προς τον σκοπό αυτό θα πρέπει να αναληφθεί δράση σε πολλά μέτωπα: αύξηση των δαπανών για ΕΤΑ, ειδικά στον ιδιωτικό τομέα, προώθηση της καινοτομίας μέσω νέων ή βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών που μπορούν να αντέξουν στον διεθνή ανταγωνισμό, αύξηση των περιφερειακών δυνατοτήτων παραγωγής και χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών (ΤΠΕ ειδικότερα) και χορήγηση ενίσχυσης για την ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων.

Το ποσοστό του ΑΕΠ που χρησιμοποιείται για δαπάνες ΕΤΑ έχει αυξηθεί αλλά η αύξηση αυτή είναι πάρα πολύ μικρή και ανέρχεται στο 1,9% του ΑΕΠ, που απέχει πολύ από τον στόχο της Λισσαβόνας, ο οποίος ανέρχεται στο 3%¹⁵. Εκτιμάται ότι η αύξηση ποσοστού των δαπανών για έρευνα και τεχνολογία από το 1,9% στο 3% του ΑΕΠ (προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της Λισσαβόνας μέχρι το 2010) θα έχει ως συνέπεια να αυξηθεί κατά

¹⁵ “Επενδύοντας στην έρευνα: ένα σχέδιο δράσης για την Ευρώπη”. COM (2003) 226, 30.4.2003.

1,7% το ΑΕΠ μέχρι το 2010¹⁶. Εκτός του ότι τα ποσά που επενδύουν οι επιχειρήσεις στην έρευνα και την τεχνολογία είναι περιορισμένα, υπάρχουν ενδείξεις ότι και οι δημόσιες επενδύσεις στον τομέα αυτό τείνουν να περιοριστούν. Το χάσμα όσον αφορά την ΕΤΑ εντός και μεταξύ των χωρών, ειδικά σε σχέση με τα ποσά που ξοδεύουν οι επιχειρήσεις για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, είναι πολύ μεγαλύτερο από το χάσμα που παρουσιάζουν τα έσοδα. Εκτός από τις εθνικές και κοινοτικές πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί από κοινού, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς θα πρέπει να αναλάβουν περισσότερη δράση στον τομέα της ΕΤΑ ώστε να ικανοποιηθούν οι ανάγκες για ΕΤΑ των επιχειρήσεων.

Η υστέρηση της Ευρώπης όσον αφορά την καινοτομία γίνεται ακόμη μεγαλύτερη: ο πίνακας αποτελεσμάτων στον τομέα της καινοτομίας δείχνει ότι η Ευρώπη υστερεί έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών σε 9 από τους 11 δείκτες καινοτομιών¹⁷. Και εντός της Ευρώπης υπάρχουν διαφορές όσον αφορά την καινοτομία λόγω του ότι η Ένωση αδυνατεί συχνά να μετατρέψει τις τεχνολογικές εξελίξεις σε εμπορεύσιμα προϊόντα και διαδικασίες. Η πολιτική της συνοχής μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν σχέση με τις χαμηλές επιδόσεις της Ευρώπης όσον αφορά την καινοτομία, τα αναποτελεσματικά καινοτομικά συστήματα, τον ανεπαρκή επιχειρηματικό δυναμισμό και τον αργό ρυθμό υιοθέτησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις.

Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να βελτιωθούν οι εθνικές και περιφερειακές δυνατότητες όσον αφορά την ΕΤΑ, να ενισχυθούν οι επενδύσεις σε υποδομές ΤΠΕ και να διαδοθούν η τεχνολογία και οι γνώσεις μέσω των κατάλληλων μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας και ανταλλαγής γνώσεων. Καλύτερη χρήση των υφισταμένων δυνατοτήτων ΕΤΑ θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω περιφερειακών μεθόδων 'πρόβλεψης' καθώς και άλλων περιφερειακών μεθόδων στρατηγικού σχεδιασμού, οι οποίες περιλαμβάνουν τον τακτικό και συστηματικό διάλογο με τους βασικούς ενδιαφερόμενους. Θα πρέπει επίσης να βελτιωθεί η δυνατότητα των επιχειρήσεων και ειδικά των ΜΜΕ να χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα της ΕΤΑ, να ενθαρρυνθεί η δημιουργία και η αξιοποίηση ευρύτερων πόλων έρευνας υψηλής ποιότητας στην Ευρώπη, να αυξηθούν οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στον τομέα της ΕΤΑ και της καινοτομίας και να ενθαρρυνθούν οι συμπράξεις στον τομέα της ΕΤΑ στις διάφορες περιοχές της Ένωσης.

Οι άμεσες επιδοτήσεις παραμένουν μεν υψηλές, ειδικά στις περιοχές σύγκλισης, αλλά είναι ανάγκη να δοθεί προσοχή στο θέμα της παροχής μαζικών οικονομικών και τεχνολογικών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις προκειμένου να βελτιώσουν την καινοτομική τους δραστηριότητα. Οι άμεσες επιδοτήσεις στις επιμέρους επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση των δυνατοτήτων ΕΤΑ και καινοτομίας παρά την προσωρινή μείωση του παραγωγικού τους κόστους που προκαλεί ανέλπιστα υψηλά οφέλη. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τους παραδοσιακούς τομείς, ειδικά για αυτούς που είναι εκτεθειμένοι στον παγκόσμιο ανταγωνισμό και χρειάζονται πρόσθετες προσπάθειες για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί, καθώς και για τις ΜΜΕ οι οποίες συχνά αποτελούν τις κυριότερες πηγές απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτές οι πολιτικές μάλιστα θα πρέπει να προσαρμοστούν στις ειδικές συνθήκες κάθε περιφέρειας και ειδικά στις ανάγκες των ΜΜΕ. Οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές θα πρέπει να βασίζονται σε μία σφαιρική ανάλυση των δυνατοτήτων για επενδύσεις στον τομέα της ΕΤΑ.

---

¹⁶ "Το οικονομικό κόστος της μη εφαρμογής της στρατηγικής της Λισσαβόνας", SEC(2005) 385, 15.3.2005.

¹⁷ SEC(2004) 1475.

Οι γνώσεις και η καινοτομία βρίσκονται στο επίκεντρο των προσπαθειών της Ένωσης για την επιτάχυνση της ανάπτυξης και για περισσότερη απασχόληση. Δύο συναφή προγράμματα-πλαίσια προτείνονται στο επίπεδο της Ένωσης: Το 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την ΕΤΑ και το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία. Η συνέργια ανάμεσα στην πολιτική της συνοχής και σ'αυτά τα μέσα είναι ζωτικής σημασίας, που σημαίνει ότι οι εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές στρατηγικές θα πρέπει να δείξουν τον τρόπο επίτευξής της. Η πολιτική της συνοχής μπορεί να βοηθήσει όλες τις περιφέρειες να βελτιώσουν τις δυνατότητές τους για έρευνα και καινοτομία και να συμβάλουν έτσι στην αποτελεσματική συμμετοχή αυτών των περιφερειών στον ευρωπαϊκό ερευνητικό χώρο καθώς και στις ερευνητικές και καινοτομικές δραστηριότητες της Ένωσης γενικά. Η πολιτική της συνοχής έχει δύο σημαντικούς ρόλους να παίξει. Κατ' αρχάς πρέπει να βοηθήσει τις διάφορες περιφέρειες να υλοποιήσουν περιφερειακά σχέδια δράσης και καινοτομικές πολιτικές που έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα τόσο σε περιφερειακό όσο και στο επίπεδο ολόκληρης της Ένωσης. Ο δεύτερος ρόλος συνίσταται στη συμβολή της για τη βελτίωση των ερευνητικών και καινοτομικών δυνατοτήτων των διάφορων περιφερειών σε σημείο που να μπορούν να συμμετέχουν σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα.

Οι περιφερειακές στρατηγικές θα πρέπει συνεπώς να έχουν ως επίκεντρό τους τις επενδύσεις στον τομέα της ΕΤΑ, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, τη διασφάλιση ότι οι επενδύσεις αυτές θα ικανοποιούν τις οικονομικές και αναπτυξιακές ανάγκες των διάφορων περιοχών και θα έχουν ως αποτέλεσμα καινοτομικά προϊόντα καθώς και καινοτομικές διαδικασίες και υπηρεσίες, την προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας και την ανταλλαγή γνώσεων, την προώθηση της ανάπτυξης, της διάδοσης και της χρησιμοποίησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις και την εξασφάλιση χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να επενδύσουν σε υψηλής αξίας αγαθά και υπηρεσίες.

4.2.1. Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην ΕΤΑ

Η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητά τους να διαθέσουν νέες γνώσεις στην αγορά το συντομότερο δυνατό. Η ικανότητα αυτή ενισχύεται από τη δημόσια ενίσχυση για την ΕΤΑ, περιλαμβανομένης και της ενίσχυσης προς επιχειρήσεις στις περιπτώσεις που δικαιολογείται από την οικονομική κατάσταση και από την κατάσταση της αγοράς. Επιπλέον, τα προβλήματα των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας των ερευνητικών αποτελεσμάτων και η ανάγκη επίτευξης κρίσιμης μάζας σε ορισμένους τομείς της έρευνας δικαιολογούν την χορήγηση δημόσιας ενίσχυσης για την ΕΤΑ

Η ειδική φύση της ΕΤΑ θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την υλοποίηση της περιφερειακής πολιτικής. Ειδικότερα, η ΕΤΑ απαιτεί στενότερη συνεργασία όλων των παραγόντων προκειμένου να ενθαρρυνθεί η δημιουργία πόλων αριστείας, η οποία είναι απαραίτητη για την επίτευξη της κρίσιμης μάζας. Η γεωγραφική εγγύτητα χάρις π.χ. στην ύπαρξη δικτύων ΜΜΕ και καινοτομικών πόλων γύρω από δημόσια ερευνητικά ιδρύματα πρέπει να παίξει σημαντικό ρόλο. Κατά συνέπεια οι ενέργειες ΕΤΑ θα πρέπει να είναι κατ'ανάγκη συγκεντρωμένες σε ορισμένα σημεία και θα πρέπει να ενισχυθεί επίσης η απορροφητική ικανότητα των περιοχών με χαμηλής έντασης δραστηριότητες ΕΤΑ

Η ΕΤΑ στα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη μέλη και στις αντίστοιχες περιφέρειες θα πρέπει να αναπτυχθεί γύρω από τους υφιστάμενους πόλους αριστείας ώστε να αποφευχθεί ο υπερβολικός γεωγραφικός διασκορπισμός των πόρων. Οι επενδύσεις θα πρέπει επίσης να συμπληρώνουν τις ευρωπαϊκές δραστηριότητες που προβλέπει το 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο και να ενισχύουν τους στόχους του ανανεωμένου προγράμματος δράσης της Λισσαβόνας.

Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη νέων και εμπορεύσιμων προϊόντων, υπηρεσιών και ειδικοτήτων

Οι δράσεις στον τομέα της ΕΤΑ θα πρέπει να προσαρμοστούν προς την πολιτική της ΕΕ στον τομέα της ΕΤΑ και να εξυπηρετούν τις ανάγκες των σχετικών περιφερειών. Η μεθοδολογική προσέγγιση θα πρέπει να στηρίζεται στην πλήρη ανάλυση, όπως είναι η πρόβλεψη του μέλλοντος, καθώς και σε δείκτες, όπως είναι ο αριθμός των ευρεσιτεχνιών, οι ανθρόπιοι πόροι που απασχολούνται σε προγράμματα ΕΤΑ, η έδρα των ιδιωτικών και δημόσιων ερευνητικών ιδρυμάτων καθώς και η ύπαρξη δικτύων καινοτομικών επιχειρήσεων.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για δράσεις στον τομέα της ΕΤΑ είναι οι ακόλουθες:

Ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις καθώς και ανάμεσα στις επιχειρήσεις και στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα / ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα μέσω της ενίσχυσης της δημιουργίας περιφερειακών και διαπεριφερειακών **πόλων** αριστείας.

Ενίσχυση των δραστηριοτήτων ΕΤΑ των ΜΜΕ ώστε να μπορούν οι ΜΜΕ να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες ΕΤΑ των ερευνητικών ιδρυμάτων που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο.

Ενίσχυση των περιφερειακών **διασυνοριακών και διεθνικών πρωτοβουλιών** με στόχο την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της έρευνας και την αύξηση των ικανοτήτων στους τομείς προτεραιότητας της ερευνητικής πολιτικής της ΕΕ.

Ανάπτυξη **των δυνατοτήτων ΕΤΑ**, συμπεριλαμβανομένων των ΤΠΕ, των ερευνητικών υποδομών και του ανθρώπινου κεφαλαίου στους τομείς με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης.

Στις περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για τον στόχο της σύγκλισης τα προγράμματα μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη υποδομών ΕΤΑ καθώς και εκπαιδευτικών υποδομών (συμπεριλαμβανομένων και των περιφερειακών δικτύων δεδομένων υψηλής ταχύτητας μέσα και ανάμεσα στα ερευνητικά ιδρύματα), εξοπλισμού και οργάνων τόσο στα ερευνητικά ιδρύματα που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο όσο και στις επιχειρήσεις, υπό τον όρο ότι οι επενδύσεις αυτές θα έχουν άμεση σχέση με τους στόχους της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης. Ενδέχεται να αφορούν επίσης και τις ερευνητικές υποδομές των οποίων οι μελέτες σκοπιμότητας χρηματοδοτήθηκαν από προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια. Η ενίσχυση για τις προτεραιότητες του 7^{ου} προγράμματος-πλαισίου θα πρέπει να έχει ως στόχο την ανάπτυξη του συνόλου των δυνατοτήτων των δημιουργούμενων και υφιστάμενων πόλων αριστείας και την αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο, ειδικά την επιμόρφωση των ερευνητών σε εθνικό επίπεδο και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την προσέλκυση ερευνητών που έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό.

4.2.2. Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας

Η καινοτομία είναι το αποτέλεσμα περίπλοκων και αλληλένδετων διαδικασιών, όπως είναι η ικανότητα των επιχειρήσεων να αποκτούν πρόσβαση σε συμπληρωματικές γνώσεις που προέρχονται από άλλους παράγοντες της αγοράς, από άλλους οργανισμούς και από άλλα ιδρύματα.

Οι επενδύσεις στην καινοτομία αποτελούν μία από τις κορυφαίες προτεραιότητες της πολιτικής της συνοχής σε ολόκληρη την Ένωση. Η συγχρηματοδότησή της θα πρέπει να είναι

η βασική προτεραιότητα στις περιφέρειες που εμπίπτουν στο νέο περιφερειακό στόχο για την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, όπου οι περιορισμένοι χρηματοοικονομικοί πόροι θα πρέπει να διατεθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιτευχθεί η κρίσιμη μάζα και να προκύψουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Ο κύριος στόχος θα πρέπει να είναι η προώθηση ενός επιχειρησιακού κλίματος που θα ευνοεί την παραγωγή, τη διάδοση και τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις. Για να δημιουργηθούν αποτελεσματικά καινοτομικά συστήματα σε περιφερειακό επίπεδο, οι οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτικοί φορείς θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με τις καλύτερες τεχνολογικές και επιχειρησιακές πρακτικές στον κόσμο, οι οποίες υπερβαίνουν τα εθνικά και περιφερειακά όρια. Από αυτή την άποψη η συνεργασία θα πρέπει επίσης να επιδιωχθεί με τα κέντρα μετάδοσης των καινοτομιών καθώς και με τα ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία, ειδικά στον τομέα της διεθνούς τεχνολογίας και της διάδοσης των πληροφοριών.

Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις, ειδικά αυτές που έχουν σχέση με την ΕΤΑ, θα πρέπει να ενισχυθούν με στόχο τη δημιουργία συμπράξεων με ερευνητικά ιδρύματα που θα έχουν μακροχρόνια προοπτική και σαφή προσανατολισμό προς την αγορά. Η πολιτική της συνοχής θα πρέπει να έχει ως στόχο την κάλυψη των κενών της αγοράς που παρεμποδίζουν την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Οι δράσεις θα πρέπει να βασίζονται σε υφιστάμενους πόλους δραστηριότητας προκειμένου να γίνει αξιοποίηση των περιφερειακών δυνατοτήτων για ΕΤΑ και να ενισχυθεί η δημιουργία δικτύων και η τεχνολογική συνεργασία εντός και μεταξύ των περιφερειών.

Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να φροντίσουν ώστε τα ερευνητικά ιδρύματα και ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας να εκμεταλλευθούν στο έπακρο τις συνέργιες που ενδέχεται να υπάρξουν ανάμεσά τους.

Από την άποψη της μεθόδου οι στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν από τις πληροφορίες που υπάρχουν στις σχετικές περιφέρειες σχετικά με τις υφιστάμενες καινοτομικές δραστηριότητες που αφορούν π.χ. τις ευρεσιτεχνίες ή τη φύση, το εύρος και τις δυνατότητες ανάπτυξης των υφισταμένων πόλων καινοτομικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων και αυτών στις οποίες συμμετέχουν τόσο τα ιδιωτικά όσο και τα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα. Οι έρευνες για την κοινοτική καινοτομία και ο πίνακας ευρωπαϊκών καινοτομιών μπορούν επίσης να βοηθήσουν ως προς το θέμα αυτό.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για δράση στον τομέα αυτό είναι οι ακόλουθες:

Προσφορά περισσότερων δυνατοτήτων ΕΤΑ, καινοτομίας και εκπαίδευσης στις περιφέρειες και ευκολότερη πρόσβασή τους εκ μέρους των επιχειρήσεων, ειδικά των ΜΜΕ, μέσω της δημιουργίας **πόλων αριστείας**, της συγκέντρωσης των ΜΜΕ στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας γύρω από τα ερευνητικά και τεχνολογικά ιδρύματα ή μέσω της ανάπτυξης και της δημιουργίας περιφερειακών **πόλων** γύρω από μεγάλες εταιρείες.

Παροχή **υπηρεσιών υποστήριξης στις επιχειρήσεις** προκειμένου να μπορέσουν, ειδικά οι ΜΜΕ, να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να διεθνοποιηθούν εκμεταλλευόμενες τις δυνατότητες που παρέχει η εσωτερική αγορά. Οι υπηρεσίες που θα παρέχονται στις επιχειρήσεις πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στην αξιοποίηση των συνεργιών (π.χ. στη μεταφορά τεχνολογίας, στα επιστημονικά πάρκα, στα κέντρα επικοινωνίας σχετικά με τις τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας, στα κέντρα εκκόλαψης και στις συναφείς

υπηρεσίες, συνεργασία με τους πόλους) και να δίνουν περισσότερη παραδοσιακή ενίσχυση στους τομείς της διαχείρισης, της εμπορίας, της τεχνικής βοήθειας, των προσλήψεων και των άλλων επαγγελματικών και εμπορικών υπηρεσιών.

Πλήρης αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πλεονεκτημάτων στον τομέα των **οικολογικών καινοτομιών**. Οι οικολογικές καινοτομίες θα πρέπει να ενθαρρύνονται παράλληλα με τη βελτίωση των πρακτικών των ΜΜΕ μέσω της καθιέρωσης φιλοπεριβαλλοντικών συστημάτων διαχείρισης. Εάν επενδύσουν σήμερα σ' αυτό τον τομέα, οι επιχειρήσεις της ΕΕ θα βρεθούν σε σχέση ισχύος στο άμεσο μέλλον όταν οι άλλες περιοχές του κόσμου θα κατανοήσουν την ανάγκη για τέτοιες τεχνολογίες. Πρόκειται για έναν τομέα που έχει άμεση σχέση με το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία.

Προώθηση της **επιχειρηματικότητας**, διευκόλυνση της δημιουργία και **ανάπτυξης νέων επιχειρήσεων** και ενθάρρυνση της διατήρησης ή της δημιουργίας καινοτομικών επιχειρήσεων από ερευνητικά ιδρύματα ή επιχειρήσεις με τη χρησιμοποίηση διάφορων τεχνικών (π.χ. ευαισθητοποίηση, προτυποποίηση, διδασκαλία και παροχή διαχειριστικής και τεχνολογικής ενίσχυσης σε μελλοντικούς επιχειρηματίες).

Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι εταιρείες, περιλαμβανομένων και των ΜΜΕ, θα είναι σε θέση να κάνουν εμπορική χρήση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις είναι προτιμότερο να παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα ή από ένα μείγμα δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών. Οι σχετικές υπηρεσίες θα πρέπει να είναι πρώτης ποιότητας, να διατίθεται με ευκολία, να είναι εύκολη η πρόσβαση σ' αυτές και να ικανοποιούν τις ανάγκες των ΜΜΕ. Πρέπει να καθορίζεται και να ελέγχεται η ποιότητα των υπηρεσιών και οι παροχείς υπηρεσιών θα πρέπει να έχουν επαφή μεταξύ τους με τη δημιουργία π.χ. συμπράξεων ανάμεσα στους δημόσιους και στους ιδιωτικούς φορείς και ενιαίων κέντρων εξυπηρέτησης.

Οι διοικητικές διαδικασίες είναι συχνά περίπλοκες. Οι πληροφορίες και η αρχική ενίσχυση θα πρέπει να διατίθενται από ένα δίκτυο ενιαίων κέντρων εξυπηρέτησης, το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει το σημείο επαφής ανάμεσα στον δημόσιο τομέα και σε αυτόν που ζητάει επιδότηση, και να αφορούν και τις διάφορες δράσεις που χρηματοδοτούνται από την πολιτική της συνοχής. Αυτοί οι παροχείς θα πρέπει να είναι υπεύθυνοι για ολόκληρο το φάσμα των κρατικών ενισχύσεων – ανεξαρτήτως εθνικής ή περιφερειακής αρμοδιότητας – και για να εμποτεύεται η αποτελεσματικότητά τους θα πρέπει να καθοριστούν στόχοι που θα αποτελούν αντικείμενο τακτικού ελέγχου.

Όταν το επιτρέπουν οι περιστάσεις θα πρέπει να παρέχεται η κατάλληλη ενίσχυση σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων (π.χ. σε νεοσύστατες ή σε νεοεγκατασταθείσες επιχειρήσεις) ή σε επιχειρηματίες (π.χ. νέοι άνθρωποι, γυναίκες, ηλικιωμένοι εργαζόμενοι ή πρόσωπα που ανήκουν σε εθνικές μειονοτικές κοινότητες). Στα σχολεία θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η εκπαίδευση σχετικά με την επιχειρηματικότητα.

4.2.3. Προώθηση της κοινωνίας των πληροφοριών για όλους

Η διάδοση των ΤΠΕ σε ολόκληρη την οικονομία της Ένωσης αποτελεί ένα σημαντικό μέσο βελτίωσης τόσο της παραγωγικότητας όσο και της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών. Η διάδοση ΤΠΕ ενθαρρύνει επίσης την αναδιοργάνωση των μεθόδων παραγωγής και την εμφάνιση νέων επιχειρήσεων και ιδιωτικών υπηρεσιών. Η παροχή αποδοτικών και αποτελεσματικών δημόσιων υπηρεσιών – και ειδικά ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και

ηλεκτρονικής υγείας – μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών. Η διάδοση των τεχνολογιών μπορεί να συμβάλει στην περιφερειακή ανάπτυξη ευνοώντας τη δημιουργία και την επέκταση πόλων αριστείας σε δραστηριότητες που έχουν σχέση με τις ΤΠΕ και αναπτύσσοντας την σύνδεση και την διαδικτύωση των επιχειρήσεων και συγκεκριμένα των ΜΜΕ. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που θα έχουν ως στόχο να διευκολύνουν και να τονώσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις στις ΤΠΕ εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τον ανταγωνισμό στον τομέα των ΤΠΕ.

Τα μέτρα συνεπώς θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών ενίσχυσης της καινοτομίας για τις ΜΜΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας ανάμεσα στα ερευνητικά ιδρύματα και στις επιχειρήσεις. Η πολιτική της συνοχής θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη ειδικοτήτων που χρειάζονται στην οικονομία της γνώσης και για την ανάπτυξη περιεχομένου κάνοντας χρήση εφαρμογών και υπηρεσιών (όπως είναι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, οι ηλεκτρονικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, η ηλεκτρονική μάθηση, η ηλεκτρονική υγεία), που αποτελούν ενδιαφέροντα υποκατάστατα άλλων, συχνά πιο δαπανηρών, μοντέλων παροχής υπηρεσιών. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις απομακρυσμένες και αραιοκατοικημένες περιοχές. Είναι σαφές ότι δεν μπορεί να γίνει χρησιμοποίηση και ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών με βάση το περιεχόμενο, εάν δεν υπάρχει η κατάλληλη υποδομή που θα μπορεί να υποστηρίξει τις υπηρεσίες ευρέως φάσματος. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχει μία κατάλληλη υποδομή επικοινωνιών ευρέως φάσματος σε ολόκληρη την Ένωση με χαμηλό κόστος.

Κατά γενικό κανόνα, όταν πραγματοποιούνται επενδύσεις στις υποδομές ΤΠΕ, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι γρήγορες τεχνολογικές εξελίξεις και να τηρούνται οι αρχές της τεχνολογικής ουδετερότητας και της ανοιχτής πρόσβασης. Επιτακτική είναι επίσης και η συμμόρφωση προς τους κανόνες του ανταγωνισμού και προς το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

Οι δράσεις θα πρέπει να βασίζονται στους δείκτες που αφορούν την υφιστάμενη οικονομική διάρθρωση (δηλαδή τη βιομηχανική ειδίκευση, το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, την ποιότητα της σύνδεσης με τις ΤΠΕ και τις πιθανές συνέργιες ανάμεσα στους περιφερειακούς πόλους οικονομικής δραστηριότητας). Κατά τον εντοπισμό των περιφερειακών αλλαγών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενες κοινοτικές πρωτοβουλίες υπέρ των ΤΠΕ όπως είναι η i2010 – Ευρωπαϊκή Κοινωνία της Πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση¹⁸.

Δεδομένου ότι οι ΤΠΕ αφορούν όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες επιβάλλεται να αναπτύσσουν συμβατές στρατηγικές σχετικά με την κοινωνία των πληροφοριών οι οποίες θα εγγυώνται τη συνοχή και την ενοποίηση των διάφορων τομέων εξισορροπώντας την προσφορά και τη ζήτηση με βάση τις τοπικές απαιτήσεις, τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και την ισχυρή πολιτική υποστήριξη.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για δράση είναι οι ακόλουθες:

Εξασφάλιση της χρησιμοποίησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της ισόρροπης ενίσχυσης της προσφοράς και της ζήτησης **προϊόντων ΤΠΕ και δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών** καθώς και μέσω της αύξησης των

¹⁸ COM(2005) 229.

επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να αυξήσουν την παραγωγικότητα, να προωθήσουν την ανοικτή και ανταγωνιστική ψηφιακή οικονομία και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς (π.χ. βελτίωση της πρόσβασης των ανάπηρων και των ηλικιωμένων ατόμων) και να δώσουν έτσι ώθηση στην ανάπτυξη και στη δημιουργία απασχόλησης.

Εξασφάλιση **διαθέσιμων υποδομών ΤΠΕ** στις περιπτώσεις που η αγορά αδυνατεί να προσφέρει προσιτές και επαρκείς υπηρεσίες που να καλύπτουν όλες τις ανάγκες, ειδικά στις απομακρυσμένες και στις αγροτικές περιοχές καθώς και στα νέα κράτη μέλη.

4.2.4. Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση

Ένα άλλο βασικό στοιχείο για την προώθηση της γνώσης και της καινοτομίας είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση. Για να τονωθεί η ανάπτυξη και η δημιουργία απασχόλησης, θα πρέπει να είναι συμφερότερο για τους επιχειρηματίες και τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στην ανάπτυξη και στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών παρά να επικεντρώσουν την προσπάθειά τους σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες π.χ.

Η αύξηση της χρηματοδότησης σ' αυτό το πλαίσιο είναι συχνά δύσκολη, γεγονός που παρεμποδίζει την ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης. Θα πρέπει συνεπώς να βελτιωθεί η πρόσβαση στο κεφάλαιο τόσο για τις δραστηριότητες ΕΤΕ όσο και για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Θα πρέπει να δημιουργηθούν αγορές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου σχετικά με τις καινοτομικές δραστηριότητες σε συνδυασμό με τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διευκολύνει την επιχειρηματικότητα.

Τα προγράμματα αυτά θα μπορούσαν να υλοποιηθούν σε συνδυασμό με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) προκειμένου να αναπτυχθούν πηγές χρηματοδότησης σε τομείς όπου η επιχειρηματικότητα παρεμποδίζεται από τις ελλείψεις της αγοράς που οφείλονται στους υψηλούς κινδύνους των δραστηριοτήτων ΕΤΑ. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί δεόντως υπόψη η επίπτωση των δημόσιων ενισχύσεων για τη δημιουργία επιχειρήσεων, ώστε να παρεμποδισθεί ο παραγκωνισμός των ιδιωτικών επενδύσεων και η λήψη μέτρων που βλάπτουν τον ανταγωνισμό.

Τα μετοχικά κεφάλαια και τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου καθώς και τα ταμεία δανειοδότησης για τη σύσταση καινοτομικών επιχειρήσεων θα πρέπει να παίξουν σημαντικό ρόλο και να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και τη δημιουργία απασχόλησης. Τα ιδρύματα του δημόσιου τομέα δεν είναι πάντοτε οι πλέον κατάλληλοι φορείς για την ανάληψη κινδύνων. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη δημιουργία και την αύξηση του αριθμού των ειδικευμένων παροχέων κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και τραπεζικών εγγυήσεων στις περιπτώσεις αδυναμίας της αγοράς. Η πείρα έχει αποδείξει μάλιστα ότι είναι πιο αποτελεσματικοί στις περιπτώσεις που παρέχουν πλήρες πακέτο ενισχύσεων αρχίζοντας από την κατάρτιση πριν ακόμη δημιουργηθεί και επεκταθεί η επιχείρηση.

Με βάση αυτές τις αρχές οι κατευθυντήριες γραμμές για δράση είναι οι ακόλουθες:

Ενίσχυση των χρηματοδοτικών μέσων εξαιρουμένων των επιδοτήσεων, όπως είναι τα δάνεια, οι εγγυήσεις δευτερευόντων δανείων, οι μετατρέψιμοι τίτλοι (χρέος υβριδικής μορφής) και τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (π.χ. τα κεφάλαια εκκίνησης και τα επιχειρηματικά κεφάλαια). Οι επιδοτήσεις πρέπει να χρησιμοποιούνται για την κατασκευή και τη διατήρηση υποδομών που διευκολύνουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση (π.χ.

γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας, εκκολαπτήρια επιχειρήσεων, δίκτυα μεμονωμένων επενδυτών (“business angels”) και τα προγράμματα προώθησης των επιχειρήσεων). Θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν οι μηχανισμοί εγγύησης και αμοιβαίας εγγύησης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στις μικροπιστώσεις. Η ΕΤΕ και το ΕΤΕ θα μπορούσαν να παράσχουν πολύτιμη βοήθεια προς την κατεύθυνση αυτή.

Προσέγγιση **ειδικών ομάδων**, όπως είναι οι νέοι και οι νέες επιχειρηματίες καθώς και οι επιχειρηματίες που ανήκουν σε μειονεκτικές ομάδες όπως είναι οι εθνικές μειονότητες.

Έχει ιδιαίτερη σημασία η στενή συνεργασία με το ΕΤΕ ενόψει της εμπειρίας που έχει αποκτήσει με το πέρασμα των χρόνων, προκειμένου να δοθεί στις ΜΜΕ η απαραίτητη ενίσχυση ενώ παράλληλα θα αναπτύσσεται η ευρωπαϊκή αγορά κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου.

4.3. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ : Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας

Δίνοντας νέα ώθηση στη στρατηγική της Λισσαβόνας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε μία ενιαία σειρά κατευθυντήριων γραμμών, που περιλαμβάνουν τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές των οικονομικών πολιτικών και τις κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση¹⁹, και συνενώνει κατ’ αυτό τον τρόπο τις μακροοικονομικές και τις μικροοικονομικές πολιτικές με την πολιτική της απασχόλησης με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με τα σχέδια των κανονισμών για το ταμείο²⁰ στον τομέα της απασχόλησης και των ανθρώπινων πόρων οι προτεραιότητες των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τη συνοχή θα πρέπει να είναι αυτές που προβλέπει η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση²¹. Επιπλέον, οι συστάσεις της ΕΕ για την απασχόληση πρέπει να προσδιορίζουν τις προκλήσεις και τις προτεραιότητες που αφορούν κάθε χώρα.

Η επιτυχία της προσπάθειας για πλήρη απασχόληση και αύξηση της παραγωγικότητας εξαρτάται από ένα ευρύ φάσμα δράσεων στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προαναφερόμενες. Οι επενδύσεις στις υποδομές, η ανάπτυξη επιχειρήσεων και η έρευνα αυξάνουν τις ευκαιρίες απασχόλησης τόσο βραχυπρόθεσμα ως αποτέλεσμα των άμεσων επιπτώσεών τους όσο και βραχυπρόθεσμα ως αποτέλεσμα της θετικής τους επίπτωσης στην ανταγωνιστικότητα. Για να αυξήσουν αυτές οι επενδύσεις όσο το δυνατόν περισσότερο την απασχόληση θα πρέπει να αναπτυχθούν ακόμη περισσότερο και να ενισχυθούν οι ανθρώπινοι πόροι.

Όσον αφορά την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση προτείνουν τρεις βασικές δράσεις για τις πολιτικές των κρατών μελών:

- Προσέκλυση και διατήρηση μεγαλύτερου αριθμού προσώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

¹⁹ Άρθρο 99 της συνθήκης σχετικά με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής και άρθρο 128 των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση.

²⁰ Άρθρο 23 του σχεδίου κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) που προβλέπει γενικές διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής.

²¹ COM(2005) 141 της 12.4.2005

- Βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας των αγορών εργασίας.
- Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της ειδικευσης.

Παράλληλα μ'αυτές τις προτεραιότητες θα πρέπει να δοθεί προσοχή στις επενδύσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης καθώς και στην εκπαίδευση και στις υποδομές υγείας.

Η πολιτική της συνοχής θα πρέπει να έχει ως επίκεντρό της την αντιμετώπιση των ειδικών προκλήσεων της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση σε κάθε κράτος μέλος ενισχύοντας τις δράσεις που εμπίπτουν στους στόχους της σύγκλισης, της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Το φάσμα των επιλέξιμων δράσεων και των χρηματοδοτικών πόρων είναι μεγαλύτερο για τον πρώτο στόχο. Για τον τελευταίο οι πόροι της ΕΕ θα πρέπει να είναι πολύ πιο συγκεντρωμένοι ώστε να προκύψουν σημαντικότερα αποτελέσματα.

Τα προγράμματα για την απασχόληση και για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις προκλήσεις και τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας, όπως τονίζεται στις συστάσεις για την απασχόληση, και να είναι εφικτή η διαχείρισή τους τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Για να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά οι περιφερειακές ανισότητες, τα εθνικά προγράμματα θα πρέπει να έχουν και μία περιφερειακή διάσταση στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν ειδικά περιφερειακά προγράμματα.

4.3.1. Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας

Η διεύρυνση της βάσης των οικονομικών δραστηριοτήτων, η αύξηση της απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας αποτελούν σημαντικές προϋποθέσεις για τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας. Η αύξηση της απασχόλησης γίνεται ακόμη πιο επιτακτική ενόψει της αναμενόμενης μείωσης του ενεργού πληθυσμού. Στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση τα κράτη μέλη καλούνται να:

Εφαρμόσουν εργασιακές πολιτικές που θα έχουν ως στόχο την πλήρη απασχόληση, τη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας και την ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

Πρωθήσουν την δια βίου πρόσβαση στην εργασία.

Δημιουργήσουν αγορές εργασίας που θα ευνοούν την ένταξη, θα ενισχύουν την ελκυστικότητα της εργασίας και θα την καθιστούν συμφέρουσα γι'αυτούς που ψάχνουν για εργασία, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι ανάπηροι και οι ανεπάγγελτοι.

Αντιμετωπίσουν καλλίτερα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Οι δράσεις θα πρέπει να βασίζονται στον εκ των προτέρων εντοπισμό των αναγκών μέσω π.χ. της χρησιμοποίησης των σχετικών εθνικών ή/και περιφερειακών δεικτών, όπως είναι τα ποσοστά ανεργίας και απασχόλησης, τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας, τα ποσοστά του πληθυσμού που απειλείται με φτώχεια και το επίπεδο των εισοδημάτων.

Η παρουσία αποτελεσματικών οργανισμών απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, και κυρίως γραφείων εύρεσης εργασίας, που μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της γρήγορης οικονομικής και κοινωνικής αναδιάρθρωσης και της γήρανσης του πληθυσμού, είναι σημαντική για την παροχή υπηρεσιών στα άτομα που αναζητούν εργασία και στους αναπήρους και θα μπορούσε να ενισχυθεί από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να παίξουν κεντρικό ρόλο για την υλοποίηση των πολιτικών αναζωογόνησης της αγοράς εργασίας και για την παροχή υπηρεσιών σε προσωπική βάση με στόχο την προώθηση της επαγγελματικής και γεωγραφικής κινητικότητας και για την εξισορρόπηση της προσφοράς και ζήτησης εργασίας ακόμη και σε τοπικό επίπεδο. Θα πρέπει επίσης να βοηθούν στην πρόβλεψη των ελλείψεων και των στενοτήτων στην αγορά εργασίας και των αναγκών σε επαγγέλματα και ειδικότητες. Κατ'αυτό τον τρόπο θα μπορούσε επίσης να ενισχυθεί καλύτερα η καταπολέμηση της οικονομικής μετανάστευσης. Γι'αυτόν το λόγο έχει μεγάλη σημασία η εύκολη πρόσβαση και η διαφάνεια των υπηρεσιών. Το δίκτυο EURES αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την βελτίωση της επαγγελματικής και γεωγραφικής κινητικότητας τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Μία από τις σημαντικές προτεραιότητες θα πρέπει να είναι η ενίσχυση των δραστικών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας, ώστε να ξεπεραστούν τα εμπόδια πρόσβασης και παραμονής στην αγορά εργασίας και να προωθηθεί η κινητικότητα των προσώπων που ψάχνουν για εργασία, των ανέργων και των ανεπάγγελτων, των πιο ηλικιωμένων εργαζομένων καθώς και αυτών που διατρέχουν τον κίνδυνο να μείνουν άνεργοι. Η δράση θα πρέπει να έχει ως επίκεντρό της την παροχή υπηρεσιών σε προσωπική βάση, όπως είναι η βοήθεια για την αναζήτηση εργασίας, η κατάρτιση και η εξεύρεση εργασίας. Οι δυνατότητες αυτοαπασχόλησης και δημιουργίας επιχειρήσεων, οι ΤΠΕ και η ικανότητα χρησιμοποίησης ψηφιακών μέσων θα πρέπει επίσης να ληφθούν δεόντως υπόψη. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα εξής:

- Στην υλοποίηση του **Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Νεολαία** μέσω της διευκόλυνσης της πρόσβασης των νέων ανθρώπων στην απασχόληση, της διευκόλυνσης της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού, της παροχής ενίσχυσης για την ολοκλήρωση των σπουδών και της πρόσβασης στην κατάλληλη κατάρτιση και μαθητεία.
- Στην ανάληψη ειδικής δράσης για την αύξηση της **συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση**, την εξάλειψη των επαγγελματικών διακρίσεων και τη μείωση των διαφορών στους μισθούς ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες, των στερεοτύπων σε σχέση με τα δύο φύλα καθώς και την προώθηση φιλικού προς την οικογένεια περιβάλλοντος εργασίας με στόχο την εναρμόνιση της επαγγελματικής με την ιδιωτική ζωή. Σημαντική είναι επίσης και η διευκόλυνση της πρόσβασης στις υπηρεσίες φύλαξης των παιδιών και στις υπηρεσίες περίθαλψης εξαρτωμένων προσώπων παράλληλα με την ένταξη των θεμάτων της ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα στις διάφορες πολιτικές και στα μέτρα που λαμβάνονται σε διάφορα επίπεδα, με τις διάφορες εκστρατείες ευαισθητοποίησης και με την ενίσχυση του διαλόγου ανάμεσα στους ενδιαφερομένους.
- Στην ανάληψη ειδικής δράσης για την ενίσχυση της **πρόσβασης των μεταναστών** στην αγορά εργασίας και τη διευκόλυνση της κοινωνικής τους ένταξης μέσω της κατάρτισης και της αναγνώρισης των ειδικοτήτων που απέκτησαν στην αλλοδαπή, της προσωπικής καθοδήγησης, της γλωσσικής κατάρτισης, της κατάλληλης ενίσχυσης για την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης, της βελτίωσης της ενημέρωσης τόσο των εργοδοτών όσο και των διακινούμενων εργαζομένων σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους

καθώς και μέσω της αυστηρότερης εφαρμογής των νομοθετικών κανόνων για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Μία άλλη σημαντική προτεραιότητα θα πρέπει να είναι η δημιουργία αλληλέγγυων αγορών εργασίας ώστε να μην αποκλείονται οι ανάπηροι και τα πρόσωπα που κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό, όπως είναι αυτοί που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, οι μακροχρόνιοι άνεργοι, οι μειονότητες και τα άτομα με μειονεξίες. Όλα αυτά προϋποθέτουν την παροχή ενός ευρύτερου φάσματος ενισχύσεων για να ανοίξουν οι δρόμοι της ένταξης και να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις. Οι στόχοι θα πρέπει να είναι οι ακόλουθοι:

- Βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους μέσω της αύξησης της συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, της επαγγελματικής τους επιμόρφωσης, των κατάλληλων κινήτρων και εργασιακών ρυθμίσεων καθώς και των απαραίτητων υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης και φροντίδας συμπεριλαμβανομένης και της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας.
- Καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της αποδοχής της διαφορετικότητας στον τόπο εργασίας με μέτρα κατάρτισης σχετικά με τη διαφορετικότητα και με εκστρατείες ευαισθητοποίησης, στις οποίες θα πρέπει να λάβουν μέρος οι τοπικές κοινωνίες και επιχειρήσεις.

4.3.2. Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας

Ενόψει των αυξανόμενων πιέσεων λόγω του ανταγωνισμού, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι απότομες και απρόσμενες εμπορικές αναταράξεις και η συνεχιζόμενη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών, η Ευρώπη πρέπει να αυξήσει την ικανότητά της να προβλέπει, να προκαλεί και να αφομοιώνει τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. Στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση τα κράτη μέλη καλούνται να:

Πρωθήσουν την ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειώσουν τον κατακερματισμό της αγοράς εργασίας λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων.

Ενεργήσουν ώστε η εξέλιξη του κόστους εργασίας και οι μηχανισμοί καθορισμού των μισθών να μην επηρεάζουν την απασχόληση.

Η κύρια έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην προώθηση των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους εκ μέρους των επιχειρήσεων, ειδικά των ΜΜΕ και στους εργαζόμενους μέσω στρατηγικών και συστημάτων δια βίου μάθησης που εξασφαλίζουν στους εργαζόμενους, ειδικά σ' αυτούς με χαμηλή ειδίκευση και στους πιο ηλικιωμένους, την απαραίτητη ειδίκευση προκειμένου να προσαρμοστούν στην οικονομία της γνώσης και να παρατείνουν τον επαγγελματικό τους βίο. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα εξής:

- Στην ανάπτυξη στρατηγικών και συστημάτων δια βίου μάθησης καθώς και μηχανισμών όπως είναι τα περιφερειακά και τα τομεακά ταμεία με στόχο την αύξηση των επενδύσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων και τη συμμετοχή των εργαζομένων στις δράσεις κατάρτισης.
- Στην υλοποίηση αυτών των στρατηγικών μέσω της συμμετοχής στη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δράσεων κατάρτισης. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στις ΜΜΕ και να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στις εξωτερικές δράσεις ειδίκευσης και κατάρτισης –με

ιδιαίτερη έμφαση στις ΤΠΕ και σε θέματα διαχείρισης – και να αυξηθεί η συμμετοχή των εργαζομένων με χαμηλή ειδίκευση και των πιο ηλικιωμένων εργαζομένων σε δράσεις κατάρτισης και επιμόρφωσης.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν η βελτίωση των προβλέψεων και η θετική διαχείριση των οικονομικών αναδιαρθρώσεων οι οποίες οφείλονται στις αλλαγές που έχουν σχέση με την απελευθέρωση του εμπορίου. Θα πρέπει να δοθεί επίσης προσοχή στη δημιουργία συστημάτων παρακολούθησης με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινωνιών για την λεπτομερή παρακολούθηση των κοινωνικοοικονομικών αλλαγών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και για την πρόγνωση των μελλοντικών τάσεων στην οικονομία και στην αγορά εργασίας. Θα πρέπει να χορηγείται ενίσχυση σε προγράμματα που έχουν ως στόχο τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και την πρόγνωση των σταδιακών αλλαγών σε ολόκληρη την Ένωση σε τομείς όπως είναι οι τομείς της γεωργίας, της υφαντουργίας ή του αυτοκινήτου παράλληλα με τα μέτρα ενίσχυσης της οικονομικής ευημερίας των περιφερειών. Κάποιο ρόλο μπορούν επίσης να παίξουν οι ειδικές υπηρεσίες απασχόλησης, κατάρτισης και ενίσχυσης των εργαζομένων στις περιπτώσεις αναδιάρθρωσης κάποιας επιχείρησης ή κάποιου τομέα, όπως είναι τα προγράμματα γρήγορων λύσεων σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων.

Μεγάλη προσοχή θα πρέπει επίσης να δοθεί στην ανάπτυξη και τη διάδοση των γνώσεων σχετικά με τις καινοτομικές και προσαρμόσιμες μορφές οργάνωσης της εργασίας προκειμένου να γίνει η καλύτερη δυνατή χρήση των νέων τεχνολογιών, όπως είναι η τηλεργασία για παράδειγμα, να βελτιωθεί η υγεία και η ασφάλεια στον τόπο εργασίας, να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να εναρμονιστεί καλύτερα η επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή. Ενδέχεται επίσης να χρειαστούν και ενέργειες για την καλύτερη ενημέρωση των επιχειρήσεων σχετικά με τις κοινωνικές τους ευθύνες και με τις δυνατότητες μετατροπής της αδήλωτης εργασίας σε κανονική απασχόληση.

4.3.3. Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της ειδίκευσης

Η Ευρώπη πρέπει να επενδύσει περισσότερο στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Πάρα πολλοί άνθρωποι δεν εισέρχονται ούτε παραμένουν στην αγορά εργασίας, επειδή είναι ανειδίκευτοι ή επειδή δεν έχουν την κατάλληλη ειδίκευση. Για να αυξηθεί η πρόσβαση στην απασχόληση όλων των ηλικιών καθώς και η παραγωγικότητα και η ποιότητα της εργασίας, θα πρέπει να αυξηθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν αποτελεσματικές εθνικές στρατηγικές δια βίου μάθησης προς όφελος των ατόμων, των επιχειρήσεων, της οικονομίας και της κοινωνίας. Στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση τα κράτη μέλη καλούνται να ενεργήσουν ως εξής:

Να αυξήσουν και να βελτιώσουν τις επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Να προσαρμόσουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης με βάση τις νέες ανάγκες για ειδίκευση.

Οι μεταρρυθμίσεις όσον αφορά την κατάρτιση με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ώστε να αυξηθεί η απασχόληση και η προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, θα πρέπει να γίνουν σε συνδυασμό ενδεχομένως με τις μεταρρυθμίσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης βάσει ενιαίων ευρωπαϊκών προτύπων και αρχών. Σε προηγούμενες περιόδους προγραμματισμού τα Διαρθρωτικά Ταμεία πραγματοποίησαν σημαντικές επενδύσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κατά την επόμενη

περίοδο προγραμματισμού οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο θα πρέπει να αυξηθούν με επίκεντρο τους στόχους της Λισσαβόνας σε συμφωνία με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Θα πρέπει να καθοριστούν οι ακόλουθες γενικές προτεραιότητες:

- Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων κινήτρων και των μηχανισμών κατανομής του κόστους ανάμεσα στις επιχειρήσεις, στις δημόσιες αρχές και στους ιδιώτες.
- Ενίσχυση αρμονικών και ενιαίων στρατηγικών δια βίου μάθησης με ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες για ειδίκευση στην οικονομία της γνώσης, οι οποίες περιλαμβάνουν και την ενίσχυση για τη δημιουργία συμπράξεων ανάμεσα στις περιφέρειες και στις πόλεις σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για να διευκολύνεται η ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην αντιμετώπιση των αναγκών των μειονεκτικών ομάδων.
- Ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με τη χρησιμοποίηση κοινών ευρωπαϊκών προτύπων και αρχών.
- Ενίσχυση των δεσμών ανάμεσα στα πανεπιστήμια, ερευνητικά και τεχνολογικά κέντρα αφενός και στις επιχειρήσεις αφετέρου, ιδίως μέσω της διαδικτύωσης των δραστηριοτήτων και των κοινών δράσεων.

Στο πλαίσιο του στόχου της "Σύγκλισης" πολλά κράτη μέλη και πολλές περιφέρειες αντιμετωπίζουν πολύ σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Χρηματοοικονομικοί πόροι θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων οι οποίες εξυπηρετούν τις ακόλουθες ειδικές προτεραιότητες:

- Εξασφάλιση επαρκούς, ελκυστικής, προσβάσιμης και υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα με ευέλικτους τρόπους μάθησης, ώστε να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός αυτών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και να αυξηθεί ο αριθμός αυτών που ολοκληρώνουν τις σπουδές τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ενίσχυση του εκσυγχρονισμού της ανώτατης εκπαίδευσης και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στην έρευνα και την καινοτομία μέσω των μεταπτυχιακών σπουδών, της επιμόρφωσης των ερευνητών και της προσέλκυσης περισσότερων νέων ανθρώπων σε επιστημονικές και τεχνικές σπουδές.
- Προώθηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης συμπεριλαμβανομένης της μαθητείας και της εκπαίδευσης για την απόκτηση επιχειρηματικών ικανοτήτων.
- Εξασφάλιση, εν ανάγκη, μεγαλύτερης κινητικότητας σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο και προώθηση πλαισίων και συστημάτων για την ενίσχυση της διαφάνειας, την αναγνώριση των τυπικών προσόντων και την πιστοποίηση της άτυπης και ανεπίσημης εκπαίδευσης.
- Επενδύσεις σε υποδομές εκπαίδευσης και κατάρτισης περιλαμβανομένων και των ΤΠΕ στις περιπτώσεις που οι επενδύσεις αυτές χρειάζονται για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων ή/και στις περιπτώσεις που μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην

αύξηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

4.3.4. Διοικητικές ικανότητες

Κατά τις προηγούμενες περιόδους προγραμματισμού τα ταμεία αύξησαν, μέσω της τεχνικής βοήθειας, τις διαχειριστικές ικανότητες των κρατών μελών και των αρχών διαχείρισης όσον αφορά την εφαρμογή των κανονισμών. Το ίδιο θα γίνει και κατά την περίοδο 2007 - 2013.

Εκτός από τη διαχείριση των ταμείων, οι αποτελεσματικές διοικητικές ικανότητες των δημόσιων διοικήσεων και υπηρεσιών, δηλαδή η έξυπνη διοίκηση, αποτελεί έναν σημαντικό όρο για την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Έτσι, σε συμφωνία με την αναθεωρημένη στρατηγική της Λισσαβόνας η οποία ζητά καλύτερη νομοθεσία καθώς και καλύτερο σχεδιασμό και εφαρμογή των πολιτικών ώστε να δημιουργηθούν οι όροι για την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης, τα ταμεία θα ενισχύσουν τις επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο των διοικητικών και δημόσιων αρχών σε όλα τα εδαφικά επίπεδα.

Στις χώρες και περιφέρειες που εμπίπτουν στον στόχο της σύγκλισης πρέπει να αυξηθεί οπωσδήποτε η παραγωγικότητα και η ποιότητα της εργασίας στον δημόσιο τομέα, ειδικά στον οικονομικό, εργασιακό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό, υγειονομικό, περιβαλλοντικό και δικαστικό τομέα, ώστε να επιταχυνθούν οι μεταρρυθμίσεις, να αυξηθεί η παραγωγικότητα και η ανάπτυξη στην ευρύτερη οικονομία και να προωθηθεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή και η αειφόρος ανάπτυξη. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο για την εκπόνηση και εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών σε ένα ευρύ φάσμα τομέων με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων.

Για τον λόγο αυτό, στο πλαίσιο του στόχου της σύγκλισης, τα κράτη μέλη καλούνται να ενισχύσουν τις δημόσιες διοικήσεις και υπηρεσίες τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η δράση στον τομέα αυτό πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ειδική κατάσταση κάθε κράτους μέλους. Έτσι, κατ'εφαρμογή της αρχής της συγκέντρωσης, τα κράτη μέλη καλούνται να προβούν σε λεπτομερή ανάλυση της κατάστασης προκειμένου να εντοπίσουν τους τομείς οι οποίοι χρειάζονται τη μεγαλύτερη ενίσχυση για την ανάπτυξη διοικητικών ικανοτήτων. Οι επενδύσεις θα πρέπει να επικεντρώνονται στους τομείς με τις μεγαλύτερες δυσκολίες για την κοινωνικοοικονομική τους ανάπτυξη και στα βασικά στοιχεία των διοικητικών μεταρρυθμίσεων.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίσουν ώστε να αντιμετωπιστεί δεόντως η ανάγκη για αποτελεσματικότητα και διαφάνεια στις δημόσιες διοικήσεις και να εκσυγχρονιστούν οι δημόσιες υπηρεσίες. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να αναλάβουν τις ακόλουθες δράσεις:

Ενίσχυση της εκπόνησης των κατάλληλων πολιτικών και προγραμμάτων, παρακολούθηση, ανάλυση και αξιολόγηση της επίπτωσης αυτών των προγραμμάτων μέσω των μελετών, των στατιστικών, των συμβουλών, των προβλέψεων και της ενίσχυσης του διύπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου ανάμεσα στους αρμόδιους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Ενίσχυση της δημιουργίας ικανοτήτων για την υλοποίηση πολιτικών και προγραμμάτων εκτός των άλλων και στους τομείς της θωράκισης κατά του εγκλήματος και της εφαρμογής της νομοθεσίας ειδικά μέσω της καταγραφής των αναγκών για κατάρτιση, των εκθέσεων εξέλιξης της σταδιοδρομίας, της αξιολόγησης, της κατάρτισης του διευθυντικού και λοιπού

προσωπικού και της ειδικής ενίσχυσης των βασικών υπηρεσιών, των αρχών επιθεώρησης και των κοινωνικοοικονομικών φορέων.

4.3.5. Προστασία της υγείας των εργαζομένων

Λαμβανομένης υπόψη της δημογραφικής διάρθρωσης της ΕΕ, της γήρανσης του πληθυσμού και της πιθανής μείωσης του εργατικού δυναμικού, η Ένωση θα πρέπει να λάβει μέτρα ώστε να προστατεύεται η υγεία των εργαζομένων και να παραμένουν όσο το δυνατόν περισσότερα χρόνια στην αγορά εργασίας. Οι επενδύσεις για την προστασία της υγείας και την πρόληψη των ασθενειών θα βοηθήσει στο να παραταθεί η ενεργός συμμετοχή στην κοινωνική ζωή του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού εργαζομένων, να διατηρηθεί κατ'αυτό τον τρόπο η οικονομική τους συνεισφορά και να μειωθεί ο βαθμός της εξάρτησης. Όλα αυτά έχουν άμεση επίπτωση στην παραγωγικότητα και στην ανταγωνιστικότητα.

Υπάρχουν μεγάλες διαφορές όσον αφορά την κατάσταση της δημόσιας υγείας και της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη ανάμεσα στις ευρωπαϊκές περιφέρειες. Για τον λόγο αυτό η πολιτική της συνοχής θα πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία υγειονομικών υπηρεσιών ώστε να προστατεύεται η υγεία των εργαζομένων και να παραμένουν όσο το δυνατόν περισσότερα χρόνια στην αγορά εργασίας. Οι κοινοτικές δράσεις για τη βελτίωση και την προστασία της υγείας μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο για τη μείωση των ανισοτήτων όσον αφορά την υγεία. Καλή υγειονομική περίθαλψη σημαίνει μαζικότερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, μακρύτερη επαγγελματική ζωή, μεγαλύτερη παραγωγικότητα και χαμηλότερο υγειονομικό και κοινωνικό κόστος.

Η πολιτική της συνοχής συνεπώς, ειδικά στις περιοχές που παρουσιάζουν καθυστέρηση, θα πρέπει να συμβάλει στη βελτίωση των εγκαταστάσεων μακροχρόνιας υγειονομικής περίθαλψης και στη πραγματοποίηση επενδύσεων για τη βελτίωση των υγειονομικών υποδομών, ειδικά όταν η έλλειψή τους ή η ανεπάρκειά τους αποτελούν σημαντικό εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίσουν ώστε η ανάγκη αύξησης της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης να καλύπτεται μέσω επενδύσεων στις ΤΠΕ, στη γνώση και στην καινοτομία. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη καλούνται να στρέψουν την προσοχή τους στα εξής:

Πρόληψη των κινδύνων για την υγεία μέσω γενικών ενημερωτικών εκστρατειών σε θέματα υγείας και της μετάδοσης γνώσεων και τεχνολογίας και διασφάλιση ότι οι υγειονομικές υπηρεσίες θα διαθέτουν την απαραίτητη ειδίκευση, τα απαραίτητα προϊόντα και τον απαραίτητο εξοπλισμό για την πρόληψη των κινδύνων και για την ελαχιστοποίηση των πιθανών ζημιών.

Κάλυψη των κενών σε θέματα υποδομών υγείας και προώθηση της αποτελεσματικής παροχής υπηρεσιών στις περιπτώσεις που επηρεάζεται η οικονομική ανάπτυξη των περιοχών που εμπίπτουν στον στόχο της σύγκλισης. Αυτή η δράση θα πρέπει να βασίζεται στην εμπεριστατωμένη ανάλυση του καλύτερου δυνατού επιπέδου προσφοράς υπηρεσιών και της κατάλληλης τεχνολογίας, όπως είναι η τηλεϊατρική, καθώς και των οικονομιών που θα μπορούσαν να γίνουν ώστε να υπάρχει δυνατότητα παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας.

5. Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά της πολιτικής της συνοχής – σε αντίθεση με τις τομεακές πολιτικές – είναι η ικανότητά της να προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και στα

χαρακτηριστικά ειδικών γεωγραφικών προκλήσεων και ευκαιριών. Κατά συνέπεια, όταν θα αναπτύσσουν τα προγράμματά τους και θα συγκεντρώνουν τους πόρους στις προτεραιότητες που παρουσιάστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή σ'αυτές τις ειδικές ανάγκες προκειμένου να μην παρεμποδίζει η ανισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη τις δικές τους δυνατότητες ανάπτυξης.

Η περιφερειακή διάσταση έχει ιδιαίτερη σημασία για τις αστικές και αγροτικές περιοχές. Η πολιτική της συνοχής μπορεί να παίξει κεντρικό ρόλο για τη βελτίωση της κατάστασης των διασυνοριακών και των ευρύτερων διεθνών περιοχών και περιφερειών, που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση εξ αιτίας του ότι είναι απομονωμένες και απομακρυσμένες (όπως είναι οι υπεραπομακρυσμένες περιοχές ή οι περιοχές της Αρκτικής), αραιοκατοικημένες και ορεινές, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης, ειδικά όσον αφορά τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, της διατήρησης της οικονομικής δραστηριότητας και της προώθησης της οικονομικής διαφοροποίησης με βάση τις εγχώριες δυνατότητες και τους εγχώριους φυσικούς πόρους.

Η έννοια της εδαφικής συνοχής υπερβαίνει την έννοια της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και έχει ως στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη, τη δημιουργία βιώσιμων κοινωνιών σε αγροτικές και αστικές περιοχές και τον συντονισμό με άλλες τομεακές πολιτικές που έχουν χωροταξικές επιπτώσεις. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει επίσης να βελτιωθεί η εδαφική ενοποίηση και να ενθαρρυνθεί η συνεργασία εντός και μεταξύ των περιφερειών.

Η προώθηση της εδαφικής συνοχής είναι τόσο θέμα μεθόδου – δηλαδή να προσδιορισθεί εάν χρειάζεται πολυτομεακή ή ενιαία προσέγγιση –όσο και αναγνώρισης των ειδικών προβλημάτων που οφείλονται στις διαφορετικές γεωγραφικές συνθήκες. Η επιτυχία στον τομέα της εδαφικής συνοχής συνεπώς εξαρτάται από τη χάραξη ενιαίας στρατηγικής η οποία θα θέτει το πλαίσιο εντός του οποίου θα επιδιώκονται ειδικοί στόχοι και δράσεις.

5.1. Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση

Στις **αστικές περιοχές** η προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας (μέσω της δημιουργίας πόλων και δικτύων) και στην επίτευξη ισόρροπης ανάπτυξης ανάμεσα στις ισχυρότερες από οικονομική άποψη πόλεις και στο υπόλοιπο αστικό δίκτυο.

Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ειδικά προβλήματα των αστικών περιοχών, όπως είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός, τα υψηλά και συνεχώς αυξανόμενα ποσοστά εγκληματικότητας και η γενική επιδείνωση της ποιότητας της ζωής στις φτωχές αστικές περιοχές. Γενικά, η ενίσχυση θα πρέπει να έχει ως επίκεντρό της την ανάπτυξη συμμετοχικών και ενιαίων στρατηγικών που θα είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν τον μεγάλο όγκο των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων που πλήττουν τις αστικές περιοχές.

Στις δράσεις που δικαιούνται ενίσχυση περιλαμβάνονται τα μέτρα προώθησης **της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών**, καθώς και η παροχή υπηρεσιών στον πληθυσμό λαμβανομένων υπόψη των μεταβαλλόμενων δημογραφικών δομών. Η προσέλκυση πολύ ειδικευμένου προσωπικού είναι επίσης σημαντική (με μέτρα που έχουν σχέση με την πρόσβαση, την υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών και ευκαιριών για ΕΤΑ καθώς και για καινοτομίες).

Σημαντικά είναι επίσης τα μέτρα για την αποκατάσταση **του φυσικού περιβάλλοντος**, για την εκ νέου ανάπτυξη εγκαταλειμμένων βιομηχανικών περιοχών και για τη διαφύλαξη και

την αξιοποίηση της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Η ανανέωση των δημόσιων χώρων και των βιομηχανικών περιοχών μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την αειφόρο οικονομική ανάπτυξη.

Τα βαθιά ριζωμένα προβλήματα **κοινωνικής συνοχής** επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της ασφάλειας, για την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής των μη προνομιούχων, για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την αύξηση των διαθέσιμων βασικών υπηρεσιών και για την βελτίωση και της πρόσβασης σε αυτές.

Οι βασικοί εταίροι στις πόλεις καθώς και οι τοπικές αρχές μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο για την υλοποίηση αυτών των στόχων. Η προετοιμασία ενός **αναπτυξιακού σχεδίου** μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα με στόχο την ανανέωση των πόλεων, αποτελεί γενικά μία από τις προϋποθέσεις για την επιτυχία και διασφαλίζει την εναρμόνιση των επενδύσεων και την περιβαλλοντική τους ποιότητα. Το γεγονός αυτό θα βοηθήσει στη διασφάλιση της δέσμευσης και της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην προσπάθεια ανανέωσης των αστικών περιοχών.

5.2. Ενίσχυση της οικονομικής διαφοροποίησης των αγροτικών περιοχών

Η πολιτική της συνοχής μπορεί επίσης να παίξει σημαντικό ρόλο για την οικονομική αναζωογόνηση των **αγροτικών περιοχών** συμπληρώνοντας τις δράσεις που ενισχύονται από το νέο ταμείο αγροτικής ανάπτυξης (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη).

Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η δημιουργία συνεργιών ανάμεσα στις διαρθρωτικές πολιτικές, στις πολιτικές για την απασχόληση και στις πολιτικές για την αγροτική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συμπληρωματικότητα και τη συνοχή των δράσεων που θα χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ, το ΕΑΤ και το ΕΓΤΑΑ για κάποια συγκεκριμένη περιοχή και για κάποιο συγκεκριμένο τομέα. Οι κυριότερες κατευθυντήριες αρχές όσον αφορά τον διαχωρισμό και τον συντονισμό των δράσεων που χρηματοδοτούνται από τα διάφορα ταμεία πρέπει να καθοριστούν στο επίπεδο των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς/εθνικών στρατηγικών σχεδίων.

Στο πλαίσιο της πολιτικής της συνοχής οι δράσεις υπέρ των αγροτικών περιοχών θα πρέπει να συμβάλουν στην εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου πρόσβασης στις **υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος** με στόχο τη βελτίωση των όρων διαβίωσης στις αγροτικές περιοχές, που είναι απαραίτητη για την προσέλκυση επιχειρήσεων και ειδικευμένου προσωπικού και για τον περιορισμό της μετανάστευσης. Απαραίτητη είναι επίσης και η σύνδεση με τα κυριότερα εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα. Επιπλέον, η πολιτική της συνοχής πρέπει να ενισχύει τις εγχώριες δυνατότητες των αγροτικών περιοχών ευνοώντας, π.χ., την προώθηση των τοπικών προϊόντων στις εθνικές και διεθνείς αγορές και την καινοτομία όσον αφορά τις διαδικασίες και τα προϊόντα στο πλαίσιο των υφισταμένων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Πολλές αγροτικές περιοχές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό. Οι περιοχές αυτές έχουν ανάγκη μιας **ενιαίας προσέγγισης** που θα έχει επίκεντρό της την ποιότητα και θα βασίζεται στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης με στόχο την ικανοποίηση των καταναλωτών. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη διαφύλαξη και την αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, οι οποίες μέσω της προστασίας των οικότοπων και της ενίσχυσης της βιοποικιλότητας μπορούν να έχουν σημαντικές θετικές παρενέργειες. Η ενιαία προσέγγιση πρέπει να έχει ως στόχο τις θετικές

επιπτώσεις στον τουριστικό τομέα, στην τοπική οικονομία, στους ανθρώπους που εργάζονται στον τομέα του τουρισμού, στους επισκέπτες και στον τοπικό πληθυσμό καθώς και στη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι ενδέχεται να προσκρούσει σε εμπόδια αυτή η ενιαία προσέγγιση. Η επίτευξη της απαραίτητης κρίσιμης μάζας ώστε να μπορούν να παρέχονται αποτελεσματικές υπηρεσίες – συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών για την προστασία της υγείας των εργαζομένων, όπως προαναφέρθηκε – αποτελεί μία ιδιαίτερη πρόκληση. Η διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης σε όλες τις υπηρεσίες, ειδικά στις αεροκατοικημένες περιοχές, μπορεί να γίνει με τις επενδύσεις σε **αναπτυξιακούς πόλους** στις αγροτικές περιοχές (π.χ. στις μικρές και μεσαίες πόλεις) και με τη δημιουργία **οικονομικών συσπειρώσεων** που θα βασίζονται στα τοπικά πλεονεκτήματα και στη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών πληροφόρησης.

5.3. Συνεργασία

Τα μέτρα για την προώθηση της διασυνοριακής και διεθνούς συνεργασίας θα πρέπει να έρχονται ως συμπληρώματα των προαναφερόμενων τριών προτεραιοτήτων. Κατά συνέπεια, η στενότερη συνεργασία ανάμεσα στις περιφέρειες της ΕΕ ελπίζεται ότι θα επιταχύνει την οικονομική ανάπτυξη και θα προκαλέσει υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης. Τα εθνικά σύνορα αποτελούν συχνά εμπόδιο στην ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εδάφους στο σύνολό του και μπορούν να περιορίσουν την πλήρη ανάπτυξη των ανταγωνιστικών του δυνατοτήτων. Στο διασυνοριακό και διεθνές πλαίσιο οι μεταφορές, η διαχείριση των υδάτων και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν σαφή παραδείγματα προκλήσεων που απαιτούν στοχοθετημένη και ενιαία προσέγγιση η οποία υπερβαίνει τα εθνικά όρια.

5.4. Διασυνοριακή συνεργασία

Ο απώτερος στόχος της διασυνοριακής συνεργασίας στην Ευρώπη είναι η συνένωση περιοχών που τις χωρίζουν τα εθνικά σύνορα και έχουν τα ίδια προβλήματα τα οποία μπορούν να λυθούν μόνο από κοινού. Τέτοιες προκλήσεις αντιμετωπίζουν όλες οι παραμεθόριες περιοχές της Ένωσης και οφείλονται κατά κανόνα στον κατακερματισμό των αγορών, του εργατικού δυναμικού, των επενδυτικών δραστηριοτήτων, των υποδομών, των φορολογικών πηγών, των θεσμών και των υπηρεσιών γενικού ενδιαφέροντος.

Παρόλο ότι τα προγράμματα συνεργασίας θα είναι προσαρμοσμένα προς την ειδική κατάσταση κάθε παραμεθόριας περιοχής, θα πρέπει να γίνει μία προσπάθεια συγκέντρωσης της ενίσχυσης στις βασικές προτεραιότητες για την προώθηση της ανάπτυξης και τη δημιουργία απασχόλησης.

Δεν υπάρχουν γενικές συστάσεις όσον αφορά τη μελλοντική διασυνοριακή συνεργασία λόγω της μεγάλης ποικιλίας των καταστάσεων. Ταυτόχρονα, λαμβανομένων υπόψη των εμποδίων που δημιουργούν τα σύνορα, ένα καλό ξεκίνημα θα ήταν η βελτίωση των υφισταμένων υποδομών όσον αφορά τις μεταφορές και τις επικοινωνίες καθώς και η δημιουργία, όπου υπάρχει ανάγκη, νέων συνδέσεων. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την δημιουργία και την ανάπτυξη διασυνοριακών σχέσεων.

Η διασυνοριακή συνεργασία θα πρέπει να έχει ως επίκεντρό της την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των παραμεθόριων περιοχών. Επιπλέον, θα πρέπει να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ενοποίηση στις περιπτώσεις που υπάρχουν μεγάλες οικονομικές ανισότητες και στις δύο πλευρές. Οι διάφορες δράσεις θα πρέπει να έχουν ως στόχο εκτός

των άλλων την προώθηση της μεταφοράς γνώσεων και τεχνογνωσίας, την ανάπτυξη διασυνοριακών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, την αξιοποίηση των διασυνοριακών δυνατοτήτων στους τομείς της εκπαίδευσης/κατάρτισης και υγειονομικής περίθαλψης, την ενοποίηση της διασυνοριακής αγοράς εργασίας και την κοινή διαχείριση του περιβάλλοντος και των κοινών απειλών. Στις περιπτώσεις που συντρέχουν ήδη οι βασικές προϋποθέσεις διασυνοριακής συνεργασίας η πολιτική της συνοχής θα πρέπει να κατευθύνει την ενίσχυση προς ενέργειες οι οποίες προσδίδουν πρόσθετη αξία στις διασυνοριακές δραστηριότητες, όπως είναι π.χ. η αύξηση της διασυνοριακής ανταγωνιστικότητας μέσω της καινοτομίας, της έρευνας και της ανάπτυξης, η διασύνδεση των ασώματων δικτύων (υπηρεσίες) ή των φυσικών δικτύων (μεταφορές) ώστε να ενισχυθεί η διασυνοριακή ταυτότητα ως στοιχείο της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, η προώθηση της ενοποίησης της διασυνοριακής αγοράς εργασίας, η διασυνοριακή διαχείριση των υδάτων και ο έλεγχος των πλημμυρών.

5.5. Διεθνική συνεργασία

Οι διεθνικές περιοχές είναι μεγάλες περιφέρειες όπου υπάρχει μεγάλη ανάγκη αύξησης της οικονομικής και κοινωνικής ενοποίησης και συνοχής. Τα προγράμματα διεθνικής συνεργασίας έχουν ως στόχο την αύξηση της συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη μέλη σε θέματα στρατηγικής σημασίας.

Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να ενισχύονται δράσεις οι οποίες έχουν ως στόχο να βελτιώσουν τη φυσική διασύνδεση των εδαφών (π.χ. επενδύσεις στις βιώσιμες μεταφορές) καθώς και τις ασώματες συνδέσεις (δίκτυα, ανταλλαγές ανάμεσα στις περιφέρειες και στα εμπλεκόμενα μέρη).

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις έχουν ως στόχο τη δημιουργία ευρωπαϊκών μεταφορικών διαδρόμων (κυρίως διασυνοριακών τμημάτων) για την πρόληψη των φυσικών κινδύνων, τη διαχείριση των υδάτων στην κοίτη των ποταμών, τη θαλάσσια συνεργασία και τα δίκτυα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας.

Θα πρέπει να επανεξεταστεί ο χάρτης των τωρινών ζωνών διεθνικής συνεργασίας. Η οριοθέτηση των μελλοντικών μεγάλων περιφερειών θα πρέπει να διασφαλίσει ότι θα δημιουργηθούν οι συνθήκες υλοποίησης βασικών διαρθρωτικών δράσεων. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να γίνει με βάση την εδαφική συνοχή και διάφορα γεωγραφικά κριτήρια, όπως είναι τα κοινά ποτάμια, οι κοινές ακτές, τα κοινά όρη και τα κοινά μεταφορικά δίκτυα μεγάλου μεγέθους. Συναφή κριτήρια είναι η ιστορία, οι θεσμοί και η ύπαρξη συνεργασίας ή συμφωνιών.

Τέλος, η επιτυχημένη εμπειρία της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL, η οποία έχει ως στόχο την προώθηση της αλληλέγγυας κοινωνίας μέσω της καταπολέμησης των διακρίσεων και των αποκλεισμών, είναι ενσωματωμένη σε όλες τις δράσεις ώστε να ενισχυθούν οι συμπράξεις, η χειραφέτηση, η καινοτομία και η διεθνής συνεργασία, η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν καλές πρακτικές και να αναπτύσσουν νέους τρόπους καταπολέμησης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στους προαναφερόμενους τομείς.

5.6. Διαπεριφερειακή συνεργασία

Τα προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη και στη δημιουργία απασχόλησης: ενίσχυση της καινοτομίας, των ΜΜΕ και της επιχειρηματικότητας, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην πρόληψη των κινδύνων. Επιπλέον η ανταλλαγή πληροφοριών και καλών πρακτικών όσον αφορά την αστική

ανάπτυξη, ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα (όπως είναι οι ΤΠΕ) και η εφαρμογή προγραμμάτων συνεργασίας καθώς και η πραγματοποίηση μελετών και η συλλογή πληροφοριών είναι τομείς που θα υποστηριχθούν. Η διαπεριφερειακή συνεργασία θα προωθηθεί επίσης και με τα προγράμματα σύγκλισης, περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης. Θα ενισχυθούν επίσης οι ανταλλαγές εμπειριών και καλών πρακτικών όσον αφορά την αστική ανάπτυξη, τη κοινωνική ένταξη, τις σχέσεις ανάμεσα στις πόλεις και στις αγροτικές περιοχές και την υλοποίηση προγραμμάτων συνεργασίας.

6. ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Μετά την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές (2007-2013) θα ολοκληρωθούν το συντομότερο δυνατό οι διαπραγματεύσεις για τους κανονισμούς σχετικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, ώστε να διατεθεί το μεγαλύτερο δυνατό χρονικό διάστημα για την προετοιμασία των νέων προγραμμάτων. Εν συνεχεία η Κοινότητα θα υποβάλει στο Συμβούλιο για έγκριση την τελική έκδοση των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της Κοινότητας σύμφωνα με το άρθρο 24 του σχεδίου γενικού κανονισμού.

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν τη βάση των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς, τα οποία καθορίζουν τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στα επιχειρησιακά προγράμματα σύμφωνα με το άρθρο 25 του σχεδίου γενικού κανονισμού.

Θα πρέπει συνεπώς να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα για την έκδοση των κανονισμών σχετικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής όσον αφορά την περίοδο 2007-2013, προκειμένου να διατεθεί επαρκής χρόνος για την φάση του προγραμματισμού κατά το 2006.

Τέλος, η Επιτροπή, μόλις εγκριθεί αυτό το έγγραφο, θα αρχίσει μια δημόσια διαβούλευση για την προετοιμασία της τελικής έκδοσης των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών.

Λαμβανομένων υπόψη των περιορισμένων πόρων που διαθέτουν για τα προγράμματα της πολιτικής της συνοχής, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες, η διαβούλευση θα επιδιώξει να δώσει απάντηση στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Πόσο πρέπει να βοηθήσει η πολιτική της συνοχής την προσπάθεια επίτευξης των στόχων της ανάπτυξης και της δημιουργίας απασχόλησης και τη στρατηγική της Λισσαβόνας;
- Ποια νέα στοιχεία θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν προκειμένου να υλοποιηθεί αυτό το πρόγραμμα δράσης;
- Ποιες πτυχές θεωρείτε ότι δεν είναι και τόσο σχετικές με αυτό το πρόγραμμα δράσης;

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας διαβούλευσης θα βοηθήσουν στη σύνταξη της τελικής έκδοσης των κατευθυντήριων γραμμών που πρόκειται να υποβάλει η Επιτροπή στο Συμβούλιο. Για τον λόγο αυτό η Επιτροπή καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους να συμμετάσχουν σ' αυτή τη διαβούλευση και θα δεχόταν ευχαρίστως διάφορα σχόλια μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2005. Τα σχόλια μπορούν να διαβιβαστούν μέσω της ακόλουθης ιστοσελίδας:

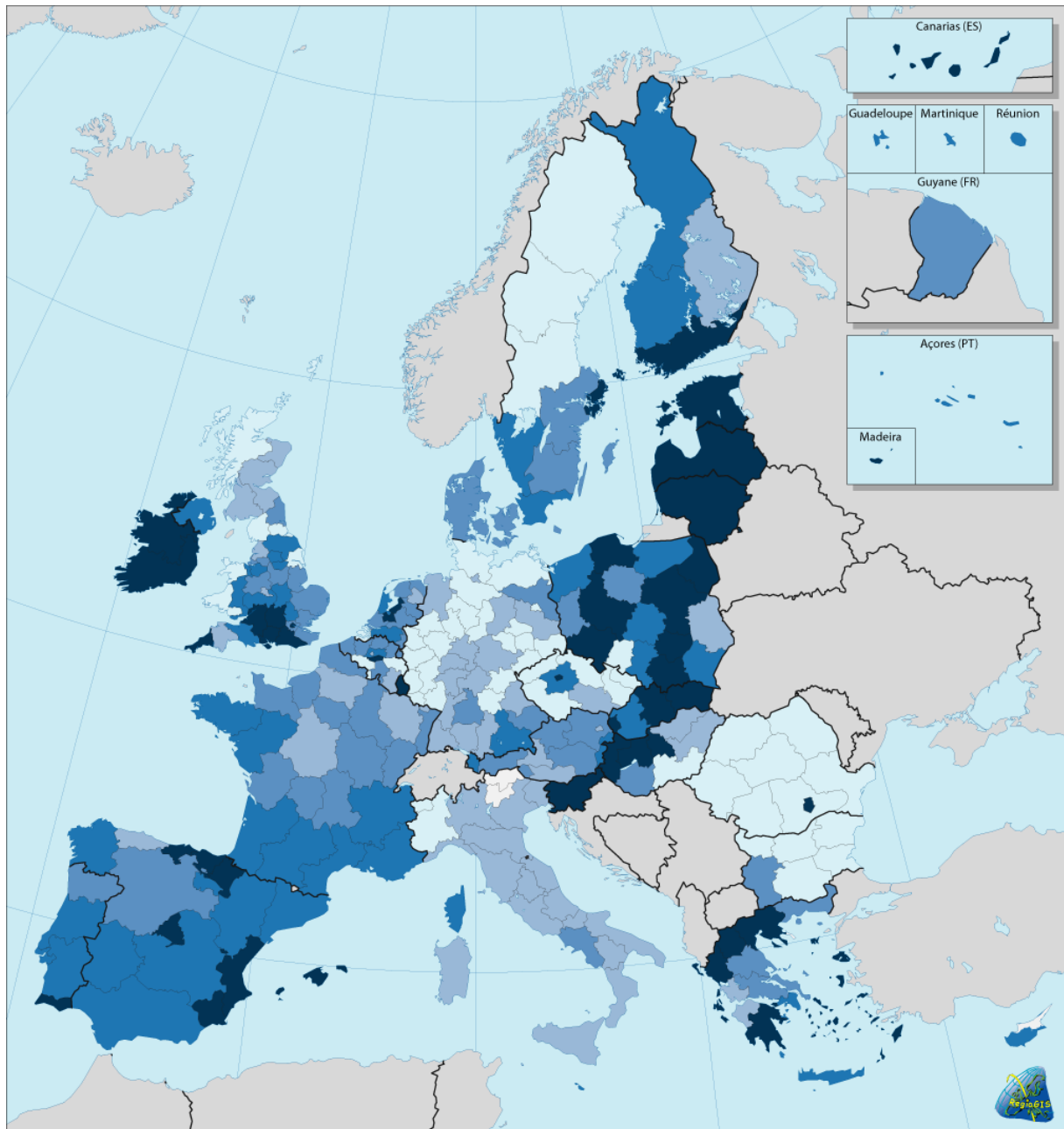
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/consultation/index_en.htm

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

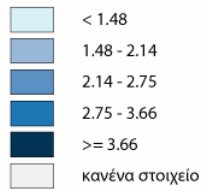
- Χάρτης 1 : Αύξηση του ΑΕΠ, 1995-2002
- Χάρτης 2 : Κατάταξη των περιφερειών της Ευρώπης με βάση την ανταγωνιστικότητα
- Χάρτης 3 : Δυνατότητες πολυτροπικής πρόσβασης, 2001
- Χάρτης 4 : Κατάταξη των περιφερειών της Ευρώπης με βάση τους κινδύνους

Αύξηση του ΑΕΠ, 1995-2002

Ετήσια αύξηση %

EU-27 = 2.35

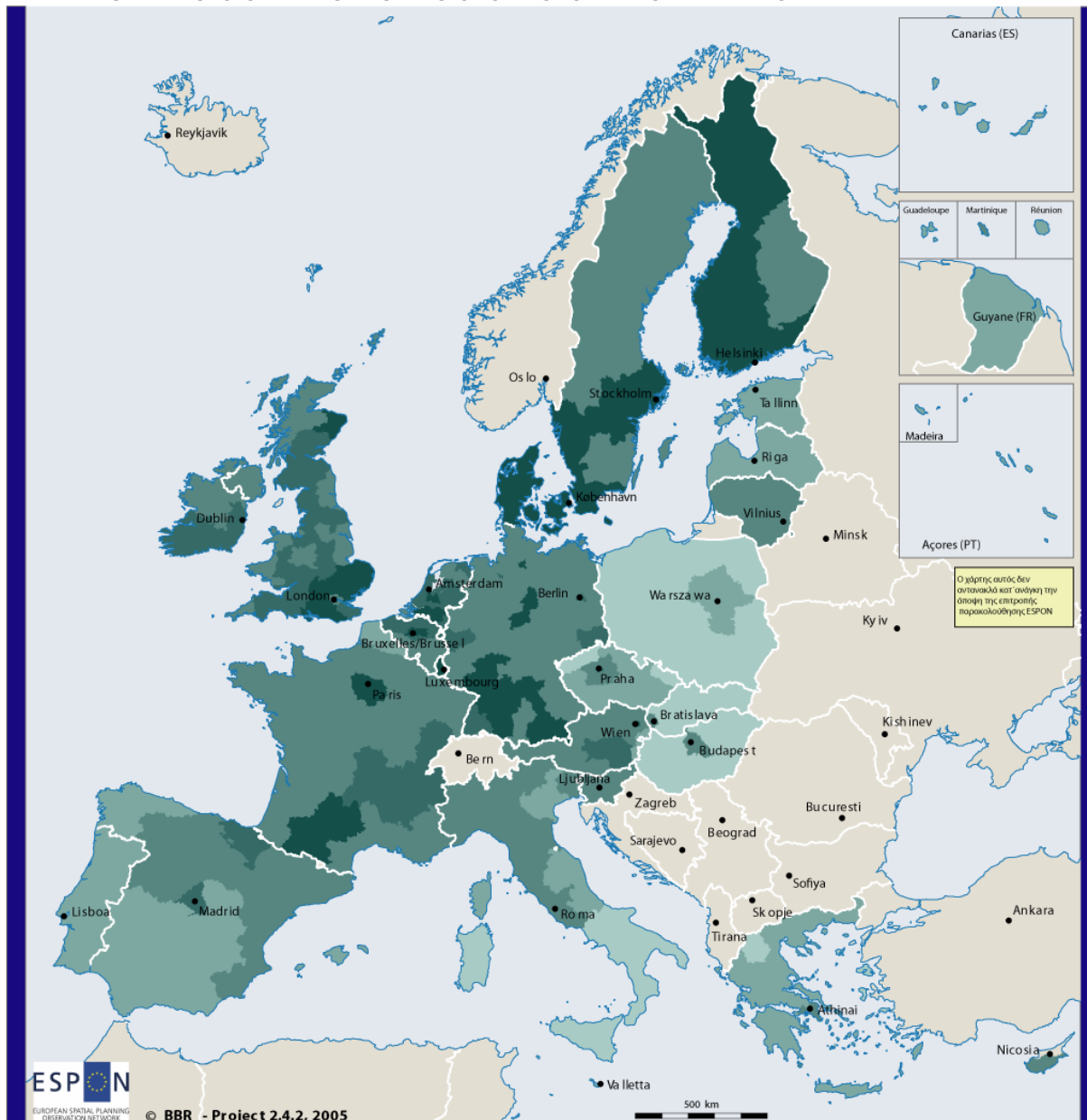
HU: 1995-2000

Πηγή: Eurostat – ΓΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

0 100 500 km

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

Κατάταξη των περιφερειών της Ευρώπης με βάση την ανταγωνιστικότητα

ανταγωνιστικότητα

- πολύ πιο κάτω από το μέσο όρο
- κάτω από το μέσο όρο
- μέσος όρος
- πάνω από το μέσο όρο
- πολύ πιο πάνω από το μέσο όρο

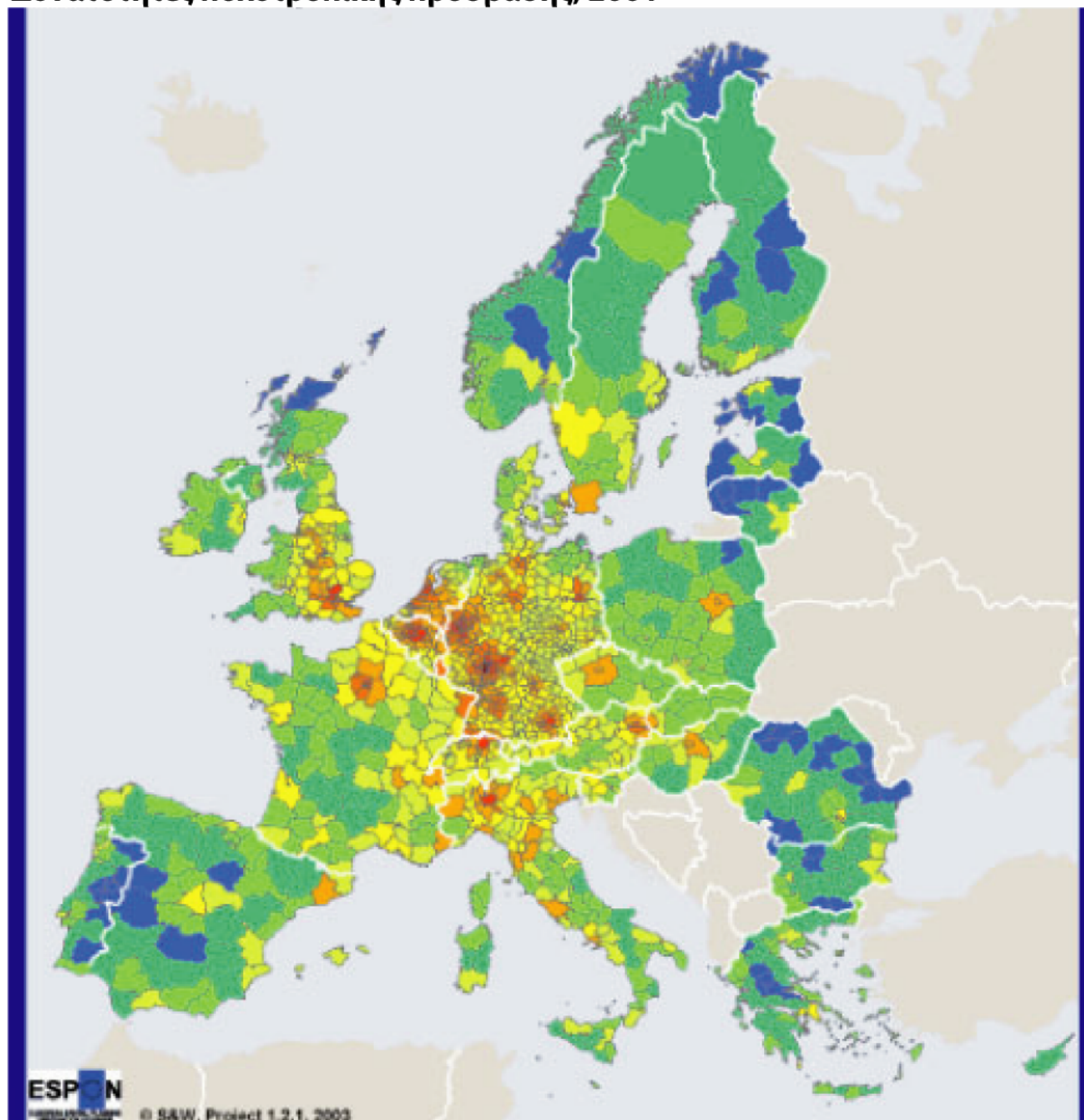
© EuroGeographics Association pour les limites administratives
 περιφερειακό επίπεδο: NUTS 2
 προέλευση δεδομένων: ESPON 3.1, Taurus και BBR
 ESPON 2.4.2, BBR, ίδιοι υπολογισμοί

Πηγή: Βάση δεδομένων ESPON

Δείκτες:

- Παραγωγικότητα 2002
- Ποσοστό απασχόλησης 2003
- Δαπάνες για E&TA 2001
- E&TA του τομέα των επιχειρήσεων 2001
- Ποσοστό πληθυσμού με υψηλή εκπαίδευση 2002

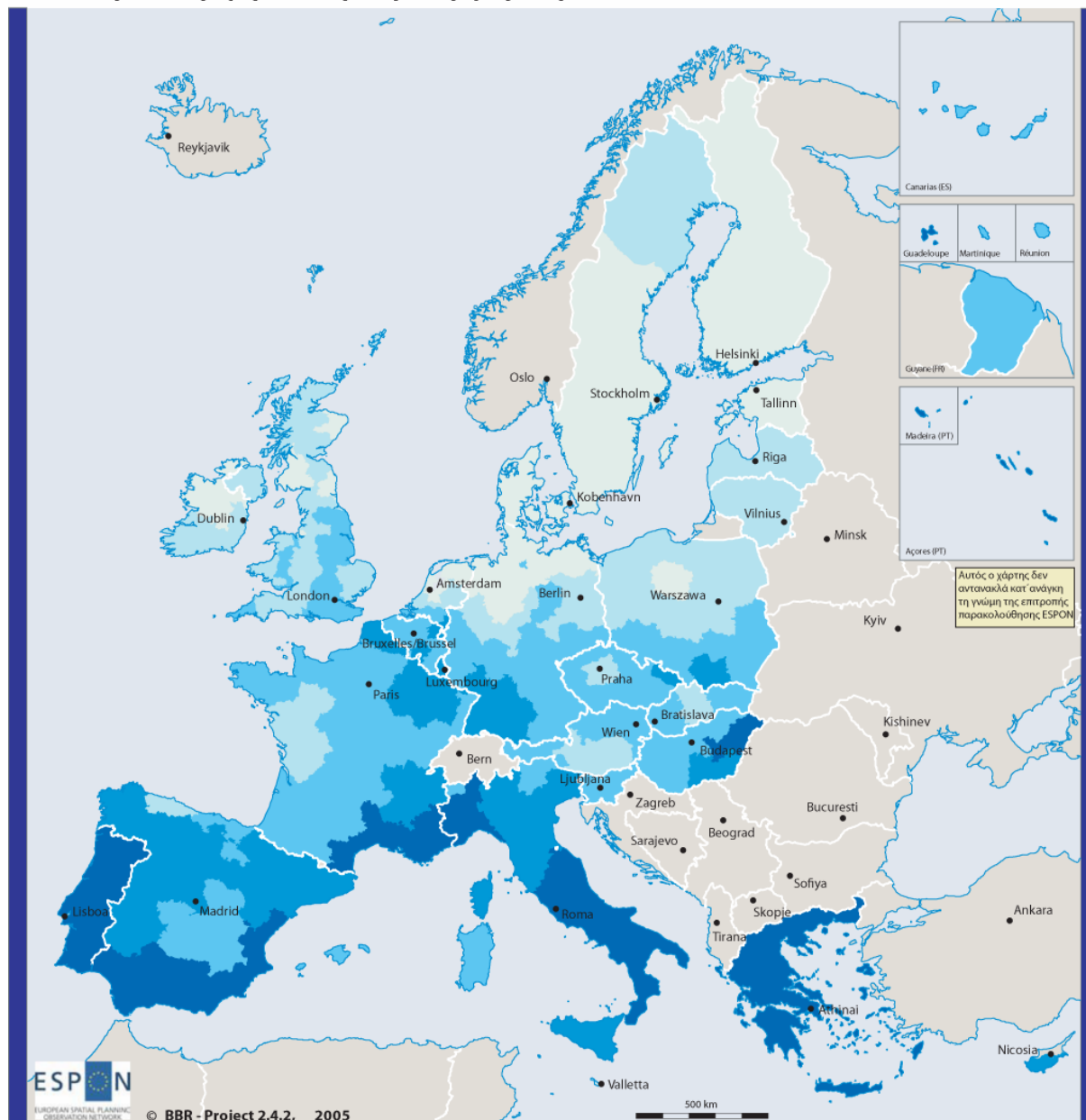
Δυνατότητες πολυτροπικής πρόσβασης, 2001

Πρόσβαση (χώρος ESPON = 100)

0 < 20
20 < 40
40 < 60
60 < 80
80 < 100
100 < 120
120 < 140
140 < 160
160 < 180
180 και πάνω

Κατάταξη των περιφερειών της Ευρώπης με βάση τους κινδύνους

Αυτός ο χάρτης δεν αντανακλά κατ'ανάγκη τη γνώμη της επιτροπής παρακολούθησης ESPON

Κίνδυνοι

- Πολύ πιο κάτω από το μέσο όρο
- Κάτω από το μέσο όρο
- Μέσος όρος
- Πάνω από το μέσο όρο
- Πολύ πιο πάνω από το μέσο όρο

Περιφερειακό επίπεδο: NUTS 2
 Προέλευση των δεδομένων: ESPON 2.4.2, BBR, ίδιοι υπολογισμοί

Πηγή: Βάση δεδομένων ESPON

Δείκτες :

- κίνδυνοι πλημμυρών 1987-2002
- κίνδυνοι πυρκαγιών στα δάση 1997-2003
- περιοχές απειλούμενες με ξηρασία
- κίνδυνοι σεισμών